

Trening podstawowych umiejętności komunikacyjnych
ze zintegrowanymi ćwiczeniami sportowym

PODRĘCZNIK

Niniejsza publikacja przygotowana została w ramach programu LEONARDO DA VINCI „Golden Goal Plus – trening podstawowych umiejętności komunikacyjnych ze zintegrowanymi ćwiczeniami sportowymi”. Numer projektu DE/08/LLP-LdV/TOI/I47060

Partnerzy projektu:

- Volkshochschule im Landkreis Cham e.V., Cham, Niemcy
- BEST Institut für berufsbezogene Weiterbildung und Personaltraining GmbH, Wiedeń, Austria
- IRFA Sud, Montpellier, Francja
- Stichting ROC Nijmegen, Nijmegen, Holandia
- Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi, Łódź, Polska
- Biuro Inicjatyw Rozwojowych, Białystok, Polska
- Centro Formacao Antonio Sergio / ATPEOPLE Human Resource Management Ltd, Lizbona, Portugalia

Akademia
Humanistyczna
Ekonomiczna
w Łodzi

© 2009

PROGRAM NAUCZANIA GOLDEN GOAL PLUS

TRENING PODSTAWOWYCH UMIEJĘTNOŚCI KOMUNIKACYJNYCH
ZE ZINTEGROWANYMI ĆWICZENIAMI SPORTOWYMI

PROGRAM NAUCZANIA GOLDEN GOAL PLUS

TRENING PODSTAWOWYCH UMIEJĘTNOŚCI KOMUNIKACYJNYCH
ZE ZINTEGROWANYMI ĆWICZENIAMI SPORTOWYMI

WSTĘP

Celem międzynarodowego partnerstwa realizującego projekt „Golden Goal Plus” jest transfer innowacyjnego modelu wypracowanego w ramach pilotażowego projektu Golden Goal, realizowanego w latach 2004-2006, poprzez jego adaptację i wdrożenie w trzech krajach Europy – w Polsce, Niemczech oraz Portugalii. W każdym z tych krajów model edukacyjny został dostosowany tak, aby odpowiadał na potrzeby konkretnych grup w zakresie nabywania umiejętności podstawowych poprzez wykorzystanie nauczania zintegrowanego z zajęciami sportowymi.

Model Golden Goal opiera się na wzmocnieniu pozycji zagrożonej młodzieży oraz innych grup defaworyzowanych z całej Europy poprzez nabycie lub poprawę podstawowych umiejętności czytania i pisania, umiejętności liczenia oraz umiejętności językowych, a także różnego rodzaju umiejętności społecznych i komunikacyjnych. Innowacyjne podejście modelu projektu „Golden Goal Plus” odpowiada zainteresowaniom sportowym osób znajdujących się w trudnym położeniu, wykorzystując sport jako podstawową metodę pedagogiczną.

Partnerzy projektu przygotowali niniejszy „Program nauczania podstawowych umiejętności komunikacyjnych zintegrowanych z ćwiczeniami sportowymi” w celu zwrócenia uwagi osób kształtujących edukację młodzieży i dorosłych, na możliwości wykorzystania ćwiczeń sportowych w treningu umiejętności podstawowych, które wzbogacają proces edukacyjny.

Niniejsze opracowanie przeznaczone jest dla szkół, placówek i instytucji szkoleniowych kształcących przede wszystkim młodzież, grupy defaworyzowane, a także dla doradców, wychowawców i trenerów. Zebrane materiały i metody można zatem wykorzystać w przypadku różnego rodzaju zajęć edukacyjnych.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	8
CZĘŚĆ I	13
TRUDNODOSTĘPNI ... – GRUPA DOCELOWA MODELU GOLDEN GOAL (ZŁOTY GOL)...	14
KLUCZOWE ZASADY EDUKACYJNE	23
Pomóżmy uczniom wykorzystywać ich umysły	23
Personalizacja nauczania i nauki	23
Szacunek, zaufanie i partnerstwo	24
Integracja nauczania uwzględniającego różnice płci	24
Zarządzanie różnorodnością	26
WSKAZÓWKI	27
Praca z grupą docelową	27
Nauka jest środkiem, a nie celem samym w sobie...	31
Uczniowie muszą kontrolować swój proces nauki	34
Skrojona na miarę edukacja dla wszystkich	35
Metodologia portfolio	35
Metapoznanie	37
UMIĘTNOŚCI SPOŁECZNE, POCZUCIE WŁASNEJ WARTOŚCI A SPORT	38
Wzmacnianie poczucia własnej wartości	38
Czym są umiejętności społeczne?	48

NAUKA KOMPETENCJI	50
Kompetencje interpersonalne	50
Kompetencje pedagogiczne	50
Kompetencje organizacyjne	51
Kompetencje współpracy z innymi nauczycielami	51
Kompetencje związane z refleksją i samorozwojem	51
Rozpoznawanie problemów z czytaniem i pisanem	52
Kompetencje związane z wykorzystaniem komputera i nowych mediów	55
CZĘŚĆ 2	57
WSTĘP	58
MODUŁ 1 - UMIEJĘTNOŚĆ CZYTANIA I PISANIA	60
Mówienie i słuchanie	60
Czytanie	64
Pisanie	66
Wprowadzenie sportu do nauki	67
MODUŁ 2 - UMIEJĘTNOŚĆ LICZENIA	70
Interpretacja informacji	70
Przeprowadzanie obliczeń	71
Opisywanie wyników	72
Cenne źródła dotyczące cyfr i faktów związanych ze sportem	74
MODUŁ 3 – UMIEJĘTNOŚCI SPOŁECZNE	75
Założenia nauczania	75
Struktura	76

Ocena	77
Przykłady zadań związanych ze sportem	78
MODUŁ 4 - OBSŁUGA KOMPUTERA	81
Założenia nauczania	81
Wyszukiwanie i pogłębianie informacji	81
Wyszukiwanie i selekcja informacji	82
Prezentacja informacji	83
Ocena pracy uczniów	84
MODUŁ 5 - JĘZYKI OBCE	86
Słuchanie i mówienie	86
Pisanie	88
Czytanie	88
Mapowanie umiejętności językowych a zainteresowania sportowe	90

CZĘŚĆ I

TRUDNODOSTĘPNI ...

– GRUPA DOCELOWA MODELU GOLDEN GOAL (ZŁOTY GOL)

Nisko i słabo wykwalifikowane osoby młode, które opuściły szkołę z niewystarczającymi umiejętnościami w mowie, czytaniu i pisaniu, a także z niskimi umiejętnościami komunikacyjnymi i społecznymi z „trudnodostępnej” grupy, zazwyczaj nie uczestniczą w procesie kształcenia dorosłych ani nauce przez całe życie. Szereg problemów wynikających z niskiego poziomu umiejętności podstawowych (w tym wyłączenie społeczne, niski poziom uczestnictwa społecznego, niski poziom umiejętności i zatrudnienia) koreluje z wysokim poziomem bezrobocia, ubóstwem, rozpadem rodziny, przestępczością itd. Ponadto brak wystarczających umiejętności komunikacyjnych i społecznych często wiąże się ze zróżnicowaniem kulturowym i społecznym. Grupa docelowa projektu Golden Goal Plus obejmuje osoby, które przerwały naukę, mniejszości etniczne i migrantów różnych narodowości, młode osoby będące długoterminowymi bezrobotnymi oraz marginalizowane społecznie osoby (w tym młode matki), którym brak podstawowych umiejętności.

Do niedostatku podstawowych umiejętności, które dotyczy wielu osób z grupy docelowej, dochodzą negatywne doświadczenia w życiu rodzinnym i w szkole. Często te negatywne doświadczenia prowadzą do braku lub bardzo niskiego zaufania do własnych umiejętności. Negatywnemu zdaniu na własny temat w wielu przypadkach towarzyszy poczucie niższości i rezygnacja („Nie potrafię tego zrobić”, „Jestem do tego za głupi/a”, „Nigdy się tego nie nauczę”). Prowadzi to do sytuacji, w której dominuje uczucie strachu przed nieustającymi porażkami i dyskryminacją.

Nisko wykwalifikowane osoby w trudnej sytuacji często spotykają się z barierami w nauce przez całe życie, związanymi zarówno z motywacją do nauki, jak i brakiem kursów, które odpowiadają ich zainteresowaniom i zdolnościom. Dlatego też często nie podejmują żadnych działań.

Nie dostrzegają zalet szkolenia...

Kwestia „umiejętności podstawowych” ogromnie zyskała na znaczeniu w wielu krajach europejskich. Szczególnym zainteresowaniem cieszy się tzw. „alfabetyzm funkcjonalny” i „funkcjonalna umiejętność liczenia”, określane jako „zdolność czytania, pisania i mówienia w danym języku oraz korzystanie z matematyki na poziomie koniecznym do ogólnego funkcjonowania w pracy i społeczeństwie”.

Końcowy raport OECD z czerwca 2000 roku ujawnił, że co najmniej jedna na cztery osób dorosłych zarówno w Europie, jak i poza nią, nie osiąga minimalnego poziomu alfabetyzmu koniecznego do radzenia sobie w życiu codziennym i pracę w złożonym, zaawansowanym społeczeństwie. Brak podstawowych umiejętności nie ogranicza się wyłącznie do osób starszych, ale jest również powszechny pomiędzy młodymi, słabo wykształconymi dorosłymi, w przypadku których problem ten często łączy się z brakiem motywacji do udziału w „tradycyjnych” formach kształcenia ¹.

¹ „Międzynarodowe Badanie Umiejętności Czytania i Pisania wśród Dorosłych 1997-2000”

Celem Europejskiej Sieci Podstawowych Umiejętności (finansowanej przez Komisję Europejską) jest wpływ na rozwój w UE programów umiejętności podstawowych do walki z wyłączeniem społecznym. Na podstawie badań porównawczych w krajach biorących udział w projekcie, ESPU utworzyła szereg zaleceń, przedstawionych Komisji Europejskiej w 2000 roku.

Wprowadzenie ćwiczeń sportowych motywuje...

Koncentrując się na nisko wykwalifikowanych młodych osobach dorosłych, projekt „Golden Goal Plus” promuje innowacyjny model nauki przez całe życie rozwijający umiejętności podstawowe. „Golden Goal Plus” łączy w sobie wykorzystanie zainteresowań sportowych grupy docelowej z wykorzystaniem sportu jako podstawę metodologiczną.

Potencjał integracji ćwiczeń sportowych w ramach kształcenia podstawowych umiejętności, w doradztwie i kształceniu dorosłych oddziałuje na trzech poziomach:

- Dzięki integracji **ćwiczeń sportowych** może wzrosnąć zainteresowanie uczniów, jako że ćwiczenia sportowe przyciągają grupy docelowej. Sport i ruch fizyczny służy tworzeniu impulsów motywujących naukę, jako że ten obszar życia nie kojarzy im się z negatywnymi doświadczeniami. Ponadto, stanowi on złożone pole do kształcenia podstawowych umiejętności społecznych, takich jak budowanie zespołów, zarządzanie konfliktami, tworzenie strategii, przestrzeganie zasad itp. Zajęcia sportowe stanowią również okazję do relaksu i rekreacji.
- **Treści sportowe** odpowiadają zainteresowaniom grupy docelowej. Dlatego też integracja odpowiedniej treści w ramach kursów umiejętności podstawowych motywuje daną grupę do poprawy swojej umiejętności czytania, pisanie i mówienia oraz do korzystania z matematyki na poziomie koniecznym do zrozumienia i funkcjonowania na danych obszarach zainteresowań.
- **Środowisko sportowe** zapewnia uczniom środowisko nauki, którego nie kojarzą ze swoimi negatywnymi doświadczeniami szkolnymi, obawą przed porażką i dyskryminacją. Środowisko takie nie kojarzy się ze szkołą. Środowiska sportowe postrzegane są w pozytywny sposób, jako że kojarzone są z poczuciem szacunku, zaufania i partnerstwa. Dlatego też mają szansę wzbudzić zainteresowanie i zmotywować do działania.

To, że sport pociąga naszych uczniów, stanowi o sukcesie projektu...

Wprowadzenie zajęć sportowych do kształcenia pozwala...

- organizatorom kształcenia dotrzeć do nowej grupy docelowej, która dotychczas niechętnie brała udział w konwencjonalnej edukacji oraz
- młodzieży oraz innym młodym osobom znajdującym się w trudnym położeniu, pełnym oporu wobec edukacji, zdobyć ich „złoty gol” poprzez poprawę umiejętności pisania, czytania i liczenia oraz promocję włączenia do społeczeństwa.

Zajęcia sportowe a motywacja do nauki

Wyniki partnerstwa projektu „Golden Goal”, które pracowało nad projektem w 2006 roku wyraźnie pokazują, że zainteresowanie sportem i sprawnością fizyczną zmotywowało uczniów do nauki. Doświadczenia wskazują również, że motywacja wzrasta u osób częściej uprawiających sport.

Klasyczne metody edukacyjne nie wywołują zainteresowania nauką kognitywną, podczas gdy uprawianie sportu zwiększa chęć otwarcia umysłu na tego typu możliwości. Dlatego też sport daje rezultaty nauczania, które można przenieść na sytuacje ogólne w życiu i nauce.

Do efektów ruchu fizycznego zalicza się, między innymi, wzrost motywacji do nauki. Dzięki możliwości przeniesienia się z poziomu „bierności” do poziomu „aktywności”, zadania szkoleniowe są znacznie bardziej zajmujące, szczególnie dla uczniów na niższych poziomach. Największe korelacje pomiędzy sportem a motywacją do nauki można zaobserwować w przypadku bardzo ograniczonej integracji społecznej.

Te wnioski partnerów „Golden Goal” odpowiadają badaniom Włodkowskiego². Według Włodkowskiego, dzięki wykorzystaniu zaangażowania i współzawodnictwa można stworzyć kształcenie o większym znaczeniu, które określa mianem „doświadczenia przepływu” – doświadczenia, które jest na tyle satysfakcjonujące i ważne, że z pewnością wyzwoli wewnętrzną motywację. Włodkowski określił cztery „warunki motywujące”, które wzmagają motywację osób dorosłych do nauki: włączenie, nastawienie, znaczenie i kompetencje. Włodkowski twierdzi, że dorośli będą się szybciej uczyć, gdy poczują się włączeni, czyli gdy będą się czuli bezpiecznie, będą wiedzieli, że ich opinie mają znaczenie i będą widzieli, że ktoś troszczy się o nich i o ich naukę. Obszar sportu i ruchu fizycznego zdaje się tworzyć tego typu środowisko „włączenia”. Niniejszy program nauczania będzie stopniowo bardziej szczegółowo omawiał to, jak ważne są aspekty społeczne i rozwój poczucia własnej wartości i kompetencji oraz to, jak podchodzić do tych zagadnień.

Pojęcie supermotywacji Spitzera³ skupia się raczej na działaniu niż danej osobie. Porównując naukę do sportu Spitzer potwierdza, że większość działań jest same w sobie nudna. Na przykład golf jest raczej powtarzalny i nudny, jeżeli wyjmie się go z kontekstu gry. Konteksty motywujące gry obejmują działanie, zabawę, wybór, interakcje społeczne, margines błędu, pomiary, opinie, wyzwania i uznanie. Gdy czynniki te („motywatory”) zastosuje się w nauce, stanowią motywację dla uczniów. Spitzer twierdzi, że działanie obejmuje wyciągnięcie uczniów z biurek i ich aktywny udział w procesie nauki, zarówno umysłowy, jak i fizyczny. Zabawa pomaga pobudzić uczniów do działania i daje możliwość różnych formatów ich zaangażowania. Partnerzy wytworzyli i przetestowali szereg takich kontekstów motywujących. „Zestaw zadań wprowadzających ćwiczenia sportowe do nauki umiejętności podstawowych w edukacji dorosłych”, produkt uzupełniający niniejszy program nauczania, prezentuje przykłady tego, jak umożliwić uczniom przeniesienie się z poziomu „bierności” do poziomu „aktywności”.

² Włodkowski, R. (1999) *Enhancing Adult Motivation to Learn: a Comprehensive Guide for Teaching All Adults*

³ Spitzer, D. R. (1996). *Motivation: The Neglected Factor in Instructional Design*, Educational Technology

Integracja treści sportowej

W centrum zainteresowania znajdują się programy oparte na treści, ponieważ koncentrują się na temacie głównym, a nie na procesie nauki. Motywacja uczniów wzrasta, a także pomaga im budować pewność siebie i wiarę w to, że potrafią.

Pojęcie integracji treści jest dobrze znane na obszarze nauki języka obcego. Oznacza ono zarówno naukę innego przedmiotu za pomocą drugiego/obcego języka, jak i naukę drugiego/obcego języka poprzez naukę przedmiotu opartego na treści. Jest to forma edukacji dwu-/wielojęzycznej. Termin CLIL (zintegrowane nauczanie języka i przedmiotu) utworzył David Marsh z Uniwersytetu w Jyväskylä w Finlandii.

Pojęcie integracji treści nie jest czymś nowym. Wprowadzane było na wiele sposobów od czasów Starożytnego Rzymu, a z pewnością i wcześniej. z biegiem czasu nadawano mu wiele nazw, np. edukacja intensywna, nauczanie oparte na treści, ogólne wykształcenie dwujęzyczne, edukacja wzbogacona o język, kształcenie dwujęzyczne. w większości krajów europejskich obecnie stosuje się pojęcie CLIL (ang. Content and Language Integrated Learning – zintegrowane nauczanie języka i przedmiotu). To wygodna nazwa, ponieważ nie kładzie większego nacisku ani na język, ani na przedmiot, gdyż oba te elementy zintegrowane są tworząc całość.

Biorąc pod uwagę warunek dotarcia do naszej grupy docelowej i zmotywowania jej do udziału w kursach językowych, CLIL wydaje się być właściwym podejściem w przypadku danych potrzeb dydaktycznych. Tego typu pojęcie jest nowe w wielu standardowych środowiskach edukacyjnych, w których nie wydawało się wcześniej konieczne uczenie o językach i komunikacji. Ze względu na zmiany na świecie i wyzwania, przed jakimi stoją młodzi Europejczycy, zmieniły się również potrzeby związane z edukacją.

Według Munoz i Nussbauma⁴, korzystanie z programów opartych na treści jest również sposobem na zwiększenie kontaktu z językiem docelowym, szczególnie w środowiskach obcego języka, co rekompensuje ograniczony kontakt z językiem docelowym, jaki ma miejsce w przypadku tradycyjnej nauki języków obcych.

Łącząc wykorzystanie zainteresowań sportowych grupy docelowej z wykorzystaniem zajęć sportowych w ramach „Golden Goal” oraz „Golden Goal Plus” partnerzy doświadczyli integracji treści przedmiotów. w przypadku specjalnych potrzeb osób, które porzuciły szkołę i przez długi okres czasu były bezrobotne, nauka w oparciu o treści sportowe okazała się ogromnie korzystna, ponieważ daje ona uczniom „świeży start” w danych przedmiotach i umacnia proces nauki. Szczególnie odpowiada ona na potrzeby osób, które nie radziły sobie z danym przedmiotem w szkole.

Uczniowie w ramach testu pilotażowego „Golden Goal” czytali, pisali i przeprowadzali badania. Omawiali swoje doświadczenia i pomysły. Zajmowali się tym, co ich interesuje i wchodzili w interakcje z różnego rodzaju ludźmi. Ważne zadania rozwojowe to określenie obszarów zainteresowań i wybór przedmiotu kierunkowego oraz celów nauki. Niemniej jednak zrozumienie siebie samego i gromadzenie wiedzy to często trudne procesy.

⁴Muñoz, C. and Nussbaum, L. (1997). *Les enjeux linguistiques dans l'éducation en Espagne*.

Poniżej znajdują się dwa przykłady lokalnych podejść, w których uczniowie konfrontowani są kolejno z elementami teorii i praktyki.

Przykład I: Umiejętność liczenia – wykonywanie obliczeń

„Murawa na następny sezon”	
Miejscowy klub piłkarski zdecydował się pokryć w przyszłym sezonie boisko sztuczną murawą i musi obliczyć koszty przedsięwzięcia.	
Część 1 Wycieczka	<p>Praca w grupach/parach:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zmierzenie boiska miejscowego klubu piłkarskiego i obliczenie, ile ma ono metrów kwadratowych. 2. Oszacowanie wielkości przed pomiarem poprzez „obejście boiska”. 3. Przygotowanie mapy obszaru pokrytego murawą w skali, z zaznaczeniem słupków bramek i podstawowych elementów obszaru wokół boiska, takich jak przybliżone położenie toalet. <p>Uwaga: w skali musi być przedstawiony tylko obszar pokryty murawą.</p>
Część 2 Sala zajęć	<p>Praca indywidualna:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Najlepsza oferta na murawy to 17zł za metr kwadratowy plus 5zł za metr kwadratowy za jej ułożenie. Oblicz, ile klub będzie musiał zapłacić za nową murawę. Zapisz wszystkie swoje obliczenia; przedstaw, jak doszedłeś/aś do końcowego wyniku. 2. Aby pokryć koszt nowej inwestycji, klub zaplanował podniesienie ceny biletów wstępu w nadchodzącym sezonie. Przy średniej liczbie 6 000 widzów i szacunkowej liczbie meczów u siebie 25, klub zdecydował się podnieść ceny o 1 zł dla wszystkich kibiców. w oparciu o średnią liczbę widzów oblicz, ile dodatkowych funduszy uzyska klub w trakcie jednego sezonu. Uwaga: Pamiętaj, aby na początku określić obliczenia, jakie musisz wykonać! 3. Czy dodatkowe pieniądze zebrane przez klub dzięki podniesieniu cen biletów pokryją koszty położenia sztucznej murawy? Oblicz różnicę i uzasadnij swoją odpowiedź. Uwaga: Pamiętaj, aby na początku określić obliczenia, jakie musisz wykonać! 4. Czy klubowi zabraknie pieniędzy, czy też będzie miał ich więcej, niż potrzebuje? Co stanie się z tymi liczbami, gdy drużyna będzie grać słabo i liczba widzów spadnie?
Część 3 Sala zajęć	<p>Praca indywidualna/grupowa: Prezentacja i porównywanie</p> <p>Samooceana</p> <p>Oceana</p>

Przykład 2: Język obcy

<p style="text-align: center;"><i>„Wyberzmy się na ryby”</i></p> <p>Uwaga wędkarze! Związek Wędkarstwa z Ruciane Nida poszukuje ochotników na stanowisko instruktorów wędkarskich w programie „Wyberzmy się na ryby”, w którym będziecie mieli okazję nauczyć młodzież i dorosłych podstaw wędkarstwa...</p>	
Część 1	<p>Burza mózgów: Spróbuj dowiedzieć się, ile uczniowie wiedzą na dany temat: Każdy z uczniów pisze pięć zdań o tym, co już wie na temat wędkarstwa lub o swoich doświadczeniach z nim związanych.</p> <p>Inna możliwość – Mapowanie: Uczniowie z pomocą nauczyciela sprawdzają, co już wiedzą.</p>
Część 2	<p>A) Praca indywidualna: Uczniowie pracują z tekstem (przygotowanym przez nauczyciela w danym języku obcym na podstawie odpowiedzi uczniów na pytanie „Co wiem o wędkarstwie?”)</p> <p>Przygotuj listę przydatnych słów i zwrotów z tekstu.</p> <p>Wyjaśnij znaczenie słów i zwrotów.</p> <p>Spróbuj znaleźć czasowniki odpowiadające następującym rzeczownikom: Ryba / Wiedza / Znaczenie / Program / Harmonogram / Stworzenie / Nazwa / Pytanie / Narodziny</p> <p>Napisz zdania zawierające te czasowniki, jedno zdanie dla każdego ze znaczeń: brać, łapać, gotować, jeść</p> <p>B) Praca z pytaniami z matrycy</p>
Część 3	<p>Praca w grupach/parach: Pisanie tekstów na podstawie matrycy</p> <p>Teksty oparte na faktach/piosenki/wiersze/rymowanki/mity/opowiadania/bajki</p> <p>Ćwiczenia ze słuchu</p>
Część 4	<p>Praca w grupach/parach: Każda z grup przedstawia swój tekst</p> <p>Wycieczka: nad jezioro, rzekę, na plażę, aby wędkować</p> <p>Inna możliwość: na rynek rybny, po czym wspólnie przygotowanie potraw rybnych</p>
Część 5	<p>Praca w parach: Uczniowie porównują dwa dokumenty lub podręczniki</p> <p>np. Wyberzmy się na ryby</p> <p>1) Łapanie ryb w rzece</p> <p>2) Połów ryb w morzu</p> <p>Analiza celem poznania słownictwa związanego z danym tematem</p>
Część 6	<p>Praca w grupach: Każda grupa przedstawia listę słownictwa związanego z daną dyskusją</p> <p>Przygotowanie opowiadań/wierszy/piosenek z nowymi słowami/wyrażeniami</p> <p>Przygotowanie kolażu z różnymi gatunkami ryb i innymi rzeczami, które można złowić. mieczniki, sardynki, śledzie, rekiny, makrele, skrzynie, pstrągi, dorsze, szczupaki, węgorze, łososie, tuńczyki, homary, okonie...</p>
Część 7	<p>Praca indywidualna: Napisanie krótkiego tekstu na dany temat, łączącego części z kilku podręczników/dokumentów i tekstu własnego uczniów (zebranie/połączenie)</p>
Część 8	<p>Praca indywidualna/grupowa: Prezentacja i porównywanie tekstów</p> <p>Samooocena</p> <p>Ocena</p>

Środowisko sportowe

Ze względu na wcześniejsze, często negatywne doświadczenia edukacyjne naszych uczniów, model wypracowany w projekcie „Golden Goal” oraz „Golden Goal Plus” zapewnia uczniom środowisko nauki, które nie kojarzy się z ich negatywnymi doświadczeniami, strachem przed ciągłymi porażkami i dyskryminacją. Poza „konwencjonalnymi” zajęciami w klasach, wykorzystywane są zajęcia sportowe w celu wypełnienia wszystkich dydaktycznych i pedagogicznych celów i zasad, na których opiera się „Golden Goal Plus”. Środowiska sportowe znajdują się w różnego rodzaju obszarach związanych ze sportem. Dlatego też środowisko nauki jest realistyczne i ma wyraźnie pozytywny wpływ na uczniów. Zainteresowanie sportem wykazywane przez naszych uczniów to podstawowy warunek sukcesu projektu ze względu na jego grupę docelową i założenia. Wprowadzenie zajęć sportowych do nauczania dalekie jest od wykorzystywania wyłącznie piłki nożnej i przewiduje się inne dyscypliny, w zależności od zainteresowań, płci, wieku, środowiska lokalnego i zasobów organizatora kształcenia.

Zajęcia mogą odbywać się na wszelkiego rodzaju obiektach sportowych, na przykład:

- na siłowni, w klubach sportowych, centrach fitness, salach tanecznych
- na boiskach piłki nożnej, piłki ręcznej, koszykówki lub innych obiektach gier zespołowych
- na torach rowerowych, lodowiskach krytych itp.

Doświadczenia pokazują, że w ramach zajęć terenowych zaoferować należy różnego rodzaju sporty. Na przykład piłka nożna jest sportem bardzo fizycznym, więc uczniowie o gorszych warunkach fizycznych będą odstawać od grupy. Dyscypliny polegające tylko na rzucaniu i łapaniu piłki okazały się odpowiednie w promowaniu pracy zespołowej i współpracy. Należą do nich badminton, squash, tenis, kręgle i tenis stołowy. Poznawanie i uprawianie nowych dyscyplin sportu również okazało się skuteczną metodą.

Wycieczki piesze to okazja do rozmów na tematy osobiste, wycieczki rowerowe mogą pozwolić odkryć granice własnej wytrzymałości. Ogólnie rzecz ujmując, zajęcia w terenie to sytuacje tworzące wielowymiarowe doświadczenia.

Nauczyciele muszą zawsze wyjaśniać uczniom cele stojące za wykorzystaniem różnych miejsc i angażować ich w wypełnianie głównych celów i kwestii pedagogicznych i dydaktycznych. Trwałość i jakość materiałów wykorzystywanych w trakcie zajęć ma za zadanie okazanie szacunku uczniom.

Podczas nauki i pracy w środowisku sportowym uczniowie stale poprawiają swoje zachowania społeczne dzięki pomocy i nauce wychowawcy. Uczniowie muszą wyraźnie połączyć pracę pedagogiczną w obu miejscach, tj. w klasie i w obiektach sportowych. Doświadczenia, wzorce zachowań i dynamika grupy, z którymi uczniowie spotkają się w jednym z miejsc (np. sukcesy i porażki w klasie) będą prawdopodobnie powielane lub częściowo poprawiane w środowisku sportowym lub na odwrót.

- **Rozwój poprzez działania społecznie**

Zajęcia sportowe pomagają pracować nad umiejętnościami społecznymi, takimi jak budowanie zespołu, zarządzanie konfliktami, tworzenie strategii, przestrzeganie zasad itp. Uprawiając sport, uczniowie uczą się i ćwiczą swoje role członków zespołu, nabierają szacunku do współpracy z kolegami, przyjmują różne role (zarówno przywódząc, jak i podporządkowując się innym), a także pracują nad strategią działań zespołu i współzawodnictwa. Doświadczają zwycięstw i porażek, odkrywają różne możliwości w sobie i w grupach, do których należą, rozwijają nowe poczucie własnej wartości i nabywają różne umiejętności w ramach zarządzania konfliktami i komunikacji w różnych sytuacjach.

- **Trwały sukces nauki oznacza przeniesienie jej na praktykę**

Charakterystyka grupy docelowej – młodzi nisko wykwalifikowani dorośli, którym brak umiejętności społecznych – sprawia, że ogromną wagę przywiązuje się do nauki praktycznej i integracji doświadczeń praktycznych, które często można bezpośrednio wykorzystać w życiu codziennym. Ze względu na podejście pedagogiczne, aspekty dydaktyczne i metodologiczne są ze sobą ściśle związane.

Uczniowie są zaangażowani kognitywnie (wiedza), afektywnie (doznania, wartości wewnętrzne i etyczne) oraz w związku ze swoimi nawykami. Zapamiętywanie doświadczeń sportowych i zastanawianie się nad innymi możliwymi zajęciami to ważne elementy zasad pedagogicznych, na których opiera się „Golden Goal Plus”. Dzięki temu powstają nowe impulsy do dalszego rozwoju oraz aktywnego i samodzielnego transferu doświadczeń szkoleniowych na inne sytuacje. Umożliwia to i wspomaga rozwój przydatnych osobiście i społecznie umiejętności zarządzania samym sobą, umacnia wiarę w siebie i dzięki temu prowadzi do nabycia umiejętności działania w niezależny i bezpieczny sposób w środowisku społecznym i zawodowym.

Zajęcia w klasach

- **Indywidualne**

Rozdziały można wykorzystać w pracy indywidualnej. Zaletą jest to, że uczeń sam określa tempo nauki.

- **W małych grupach**

Rozmiar grupy może się wahać od dwóch do czterech osób, co pozwala na większy kontakt pomiędzy uczniami a nauczycielem. Plan lekcji można dostosować do danej grupy, ale ramy czasowe mogą być różne pomimo realizacji całego programu nauczania. Tworzenie więzi i interakcji pomiędzy uczniami może ułatwić słabszym z nich nabycie wyższej sprawności niż w przypadku pracy w dużej klasie, a tempo nauki można dostosować do planu lekcji.

- **W klasie**

Liczba osób w klasie wynosi powyżej sześciu osób. Wykorzystanie pomocy naukowych, rzutnika i pakietów materiałów sprawi, że środowisko nauki będzie przyjemniejsze.

- **Konkretne metody**

Dialogi i odgrywanie scenek promują rozwój umiejętności komunikacyjnych. Uczniowie proszeni są o postawienie się na czyimś miejscu lub w określonej sytuacji, aby zastanowić się nad innymi możliwymi argumentami i innymi sposobami postępowania.

Dyskusje często stanowią mile widzianą odmianę, jako że zachęcają do spontanicznego i otwartego wyrażania myśli, różnych poglądów i opinii. Ćwiczone są umiejętności werbalne, a także ekspresja.

„Strategia zespołowa” - etap planowania: w trakcie zajęć w terenie najważniejszy jest etap planowania. Uczniowie omawiają swoje role i zadania, które celowo powinny być za każdym razem inne. Etap planowania promuje kreatywność, interakcje, wspólne rozwiązywanie problemów, logiczne myślenie oraz myślenie strategiczne.

„Zadania zespołowe”: w trakcie wykonywania zadań zespoły doświadczają i sprawdzają w praktyce różnego rodzaju współpracę. Uświadamiane są mocne i słabe strony; członkowie zespołów muszą wypełniać zarówno zadania, które im się podobają, jak i te, przed którymi się wzbraniają. Etap wykonywania promuje orientację zespołową i aktywuje członków zespołów.

„Analiza zespołowa”: Etap podsumowujący demonstruje wartość planowania i przeprowadzania zadań. Celem analizy zorientowanej na proces jest znaczna poprawa umiejętności i zachowań związanych z miejscem pracy i życiem osobistym. Nauka i dalszy rozwój szacunku do samego siebie z jednej strony, a uważne interakcje z innymi z drugiej strony, to proces stały i zasadniczy element całego projektu „Golden Goal Plus”.

„Autorefleksja”: Etap podsumowujący demonstruje wartość planowania i przeprowadzania zadań. Celem analizy zorientowanej na proces jest znaczna poprawa umiejętności i zachowań związanych z miejscem pracy i życiem osobistym. Nauka i dalszy rozwój szacunku do samego siebie z jednej strony, a uważne interakcje z innymi z drugiej strony, to proces stały i zasadniczy element całego projektu „Golden Goal Plus”.

KLUCZOWE ZASADY EDUKACYJNE

Pomimo retoryki zmian, uczniowie zbyt często są obiektami, a nie podmiotami w programach reform szkolnictwa. Jeżeli uczniowie mają myśleć samodzielnie, musimy prosić ich o zadawanie pytań, a nie tylko o udzielanie odpowiedzi. Dobre szkoły i organizatorzy szkoleń promują takie podejście, zmieniając swoje nastawienie i praktyki zarówno w mniejszej, jak i większej skali.

Pomóżmy uczniom wykorzystywać ich umysły

Organizatorzy szkolenia powinni skupić się na pomocy uczniom w nauce tego, jak dobrze wykorzystywać własny umysł. Obejmuje to pomoc uczniom w tworzeniu połączeń między przedmiotami, rozumieniu zamiast uczenia się na pamięć oraz przekraczaniu własnych oczekiwań i rozwijaniu umiejętności (krytyczne i logiczne myślenie oraz jasna komunikacja).

Cel organizatorów kształcenia powinien być prosty: każdy uczeń powinien nabyć ograniczoną liczbę najważniejszych umiejętności i obszarów wiedzy. Program nauczania powinien stanowić wyzwanie dla uczniów, ale nie powinien przekraczać ich możliwości. Musi być on kształtowany przez umiejętności intelektualne i twórcze, których uczniowie potrzebują, a niekoniecznie przez „przedmioty” według ich tradycyjnej definicji. Ważne jest, aby w dążeniu do tego celu nauczyciele pracowali jako zespół. Decyzje dotyczące programu nauczania powinny dążyć do uzyskania przez uczniów biegłości i odpowiednich osiągnięć, a nie do samego zrealizowania całości materiału. Wszelkie decyzje, mające przynieść korzyść uczniom powinny i muszą brać pod uwagę również zdanie samych uczniów.

Personalizacja nauczania i nauki

Organizator szkolenia musi zdawać sobie sprawę z tego, że każdy uczeń jest wyjątkowy oraz że sposoby, w jakie uczą się uczniowie różnią się od siebie. Dlatego też nauczyciele muszą wybrać metodę nauczania zgodnie z potrzebami uczniów, aby każdy z nich był w stanie spełnić cele i oczekiwania szkoły.

Nauczanie i nauka powinny być zindywidualizowane w największym możliwym stopniu. Grupy powinny być na tyle małe, aby każdy z uczniów otrzymał potrzebną mu uwagę. Aby lepiej wykorzystać czas i materiały, rodzice, uczniowie, personel i administracja powinni współpracować przy podejmowaniu ważnych decyzji przy organizacji szkolenia.

Organizator szkolenia powinien zachęcać uczniów do pracy, a nauczycieli do prowadzenia uczniów w ich pracy, zamiast prowadzenia wykładów, w których uczniowie tylko słuchają (lub nawet nie). Uczniowie wówczas nauczą się przejmować inicjatywę i będą zmotywowani do większego zaangażowania we własną edukację.

Szacunek, zaufanie i partnerstwo

Miejsce nauki powinno być wygodne i przyjazne dla wszystkich uczniów. Powinno w nim panować poczucie szacunku, zaufania i partnerstwa pomiędzy uczniami, rodzicami i nauczycielami. W takim środowisku uczniowie będą mieli okazję wyrażać siebie samych i umocni się ich samostanowienie, gdyż poczują, że mogą coś zmienić.

W pierwszej kolejności nauczyciel powinien znać się na wszystkim (być pedagogiem i nauczycielem życia), a dopiero w drugiej specjalistą (ekspertem z danej dziedziny). Poszczególne zajęcia mogą wówczas dotyczyć wielu dziedzin. Personel powinien spodziewać się wielu obowiązków, w tym między innymi nauczania, doradztwa i zarządzania. Jako że zajmują się całościowym kształceniem uczniów, nie należy ich już postrzegać jako obiekt zastraszania, ale model ucznia przez całe życie.

Uczniowie i nauczyciele potrzebują czasu na skuteczne wprowadzenie tych zmian. Być może konieczne będzie poświęcenie pewnych bardziej tradycyjnych programów, aby zmiany te zaczęły funkcjonować finansowo i logistycznie.

Integracja nauczania uwzględniającego różnice płci

Badania wykazują, że role płci nadal w dużej mierze kształtują edukację obu płci i jeżeli założenia dotyczące ról płci nie będą podważane, najprawdopodobniej będą one utrwalane. Organizatorzy kształcenia, którzy skupiają się na pomocy uczniom, powinni wiedzieć o tym, jaki wpływ ma płeć, szczególnie na kształcenie zawodowe ich młodszej grupy docelowej. Potrzebne im kształcenie, które rozsądnie podchodzi do aspektów płci. Umiejętności z zakresu płci powinny być głównym wymogiem dla nauczycieli, wychowawców i doradców.

Jako że „Golden Goal” łączy w sobie wykorzystanie zainteresowania sportem z wykorzystaniem sportu jako postawy dla metodologii pedagogicznej, ważna jest świadomość poszczególnych aspektów płci na tym obszarze. Sport charakteryzuje się dużym stopniem dysproporcji płciowych na kilku poziomach.

Aby zapewnić równość szans, nauczyciele, wychowawcy i doradcy powinni znać i rozumieć aspekty płci dotyczące preferencji, mediów, podejmowania decyzji itp. Aby zmotywować uczniów poprzez uwzględnianie zainteresowań grupy i integrację odpowiedniej treści do nauki umiejętności podstawowych, należy pamiętać o pewnych faktach⁵: dziewczęta i kobiety często – ale nie zawsze – wolą sporty mniej wyczynowe, takie jak gimnastyka i aerobik, a chłopcy i mężczyźni wolą piłkę nożną i wyścigi samochodowe; większe współzawodnictwo ma miejsce w sportach męskich, mężczyźni dominują przy podejmowaniu decyzji itp.

⁵ European Gender Mainstreaming strategy: http://europa.eu.int/comm/employment_social/equ_opp/gms_en.html oraz Zasada Równości Kobiet i Mężczyzn w projektach POKL, Maja Branka, Marta Rawłuszko, Agnieszka Siekiera.

Praktyczne sposoby uwzględniania perspektywy płci podano poniżej. Sprawdź przepisy dotyczące kształcenia i szkolenia zawodowego, aby sprawdzić, czy mogą one w różny sposób dotyczyć kobiet i mężczyzn. Na przykład:

- Jeżeli kursy odbywają się tylko wieczorami lub odbywają się w miejscach, do których nie można dotrzeć korzystając z transportu publicznego, to czy udział kobiet w kursach jest równie łatwy jak w przypadku mężczyzn?
- Jeżeli kursy odbywają się w dzień, to czy mężczyźni zatrudnieni na pełen etat mają do nich taki sam dostęp jak kobiety, pracujące na niepełny etat lub zajmujące się domem?
- Jeżeli harmonogram zajęć nie jest elastyczny, czy mężczyźni mogą się do niego dostosować łatwiej niż kobiety?
- Czy zapewniana jest opieka nad dziećmi, jako że kobiety częściej zajmują się dziećmi niż mężczyźni?
- Czy obowiązujące normy i wartości zabraniają mężczyznom lub kobietom udziału w ocenianym programie edukacyjnym?
- Przyjrzyj się stosunkowi liczby mężczyzn do liczby kobiet biorących udział w kursie. Czy środowisko nauki pomaga obu płciom tak samo?
- Zwróć uwagę na wykorzystywany język: czy jest neutralny płciowo, czy też wskazuje na to, że jedna z płci jest gorsza lub że rzekomo jest bardziej odpowiednia dla danego zawodu lub zadania od drugiej?

Podczas kształcenia i szkolenia zawodowego, pamiętaj o tym, aby:

- Kobiety i mężczyźni traktowani byli tak samo i aby nauczyciel poświęcał im taką samą ilość uwagi
- Podważane były uogólnienia dotyczące kobiet i mężczyzn, a seksistowskie żarty nie były akceptowane
- Godzone było kształcenie/szkolenie zawodowe z życiem rodzinnym
- Metody pedagogiczne i treść w równomierny sposób odpowiadały zainteresowaniom, mocnym stronom i środowisku

Celem jest pokazanie potencjału i umiejętności wszystkich osób, czyli zarówno kobiet, jak i mężczyzn. Zapewnienie interaktywnego, uwzględniającego różnice płci udziału to często duże wyzwanie dla organizatorów szkolenia, jako że interakcje pomiędzy uczniami i nauczycielami również wymagają umiejętności związanych z płcią i otwartości na poziomie instytucjonalnym. Pojawiają się tu często ograniczenia strukturalne w zakresie odpowiedzialności i podejmowania decyzji, co kwestionowane jest przy wdrażaniu idei poprawy poczucia własnej wartości.

Zarządzanie różnorodnością

Termin zarządzanie różnorodnością zazwyczaj pojawia się w kontekście biznesowym, ale można go również wykorzystać w organizacjach edukacyjnych i szkoleniowych oraz w ramach zasad pedagogicznych edukacji i szkolenia. w przypadku prób zrozumienia potrzeb, zainteresowań i motywacji uczniów, zarządzanie różnorodnością obejmuje:

- Określenie kwestii wynikających z różnorodności
- Utworzenie sposobów radzenia sobie z tymi kwestiami

W związku z tym podejście do różnorodności obejmuje:

- Uznanie, że ludzie nie są tacy sami jeżeli chodzi o sytuację społeczną
- Uznanie, że poszczególne osoby mają różne potrzeby, które częściowo wynikają z ich sytuacji społecznej
- Ocenianie wszystkich osób jednakowo
- Dawanie wszystkim szansy na pełne wykorzystanie ich potencjału
- Dostosowanie tych szans tak, aby uwzględniały zróżnicowane potrzeby

Aby uszanować różnorodność, konieczna jest ocena kultury danej organizacji, poprzez zadawanie odpowiednich pytań. Pytania te powinny być zadawane nie tylko przez personel, ale również przez uczniów, potencjalnych uczniów, stowarzyszenia reprezentujące grupy upośledzone itd.

Pytania te mogą obejmować:

- Czy środowisko umożliwia wykorzystanie przez uczniów swojego potencjału?
- Czy też środowisko ułatwia to jednym bardziej niż innym?
- Jakie czynniki mogą wykluczać pewną część ludzi?
- Co można zrobić, aby sytuacja ta stała się naprawdę otwarta dla wszystkich?
- Jak możemy wspierać uczniów z konkretnymi problemami, nie ignorując ani nie zaniedbując tych, którzy nie mają takich problemów?

Skuteczne zarządzanie różnorodnością daje stałe źródło bogactwa do wzrostu całej grupy uczniów dzięki różnym doświadczeniom życiowym, jakie uczniowie ci wnoszą do zajęć.

WSKAZÓWKI

Wyzwaniem dla wychowawców jest przygotowanie uczniów do życia w technologicznie zaawansowanym społeczeństwie, które nadal będzie się zmieniać w postępie geometrycznym. Edukacja wymaga obecnie czegoś więcej niż tylko nabywania pewnej wiedzy. Uczniowie muszą również wiedzieć, jak zdobywać, przetwarzać i organizować informacje, jak myśleć krytycznie i przekazywać swoje pomysły. Wychowawcy muszą wykorzystywać nowe interesujące metody, w tym komputerowe programy edukacyjne, Internet i programy pomagające uczniom w rozwijaniu kluczowych umiejętności. Wykorzystując tego typu podejścia, nauczyciele zachęcają uczniów do nauki przez całe życie.

Istnieją ogólne bariery w dostępie, czy to do doradztwa zawodowego, nauki przez całe życie, czy zatrudnienia; najważniejsze z nich to brak wiedzy, pewności siebie, poczucia własnej wartości i nadziei. Biorąc pod uwagę powyższe, można uznać to za ogólne pojęcie doradztwa, tj. ścieżkę edukacyjną promującą wzrost osobisty i zawodowy, która maksymalizuje potencjał danej osoby i opiera się na jej doświadczeniu.

Praca z grupą docelową

Dotarcie do grupy docelowej zakłada znajomość jej specyficznych potrzeb i zainteresowań. Poniższe akapity opisują nisko wykwalifikowaną młodzież, znajdującą się w trudnym położeniu. Ze względu na rosnące potrzeby rynku pracy, naturalnie również młodych migrantów dotyczy problem alfabetyzmu funkcjonalnego. Jeżeli do grupy docelowej włączone zostaną mniejszości etniczne, ważne jest określenie konkretnych problemów kulturowych i tożsamościowych, takich jak pochodzenie historyczne i geograficzne oraz związane z tym cechy, które należy wziąć pod uwagę, aby przygotować się na poszczególne problemy.

- **Młodzież**

Grupa ta obejmuje beneficjentów centrów pomocy młodzieży, grupy młodzieżowe, osoby, które przerwały edukację i grupy rehabilitacyjne. Podnoszenie motywacji do edukacji i brania udziału w inicjatywach kształcenia dorosłych zakłada przede wszystkim, że osoby takie znajdą zastosowanie dla swojej wiedzy lub umiejętności. Szczególną uwagę w takiej grupie należy zwrócić na wzmocnienie samoświadomości i podnoszenie poczucia własnej wartości uczniów.

- **„Młodzi dorośli”**

Grupa ta obejmuje młodych rodziców, młode matki i kobiety, które chcą się przekwalifikować lub zaktualizować swoje umiejętności, osoby, którą chcą powrócić do pracy lub już pracujących i wolontariuszy. „Młodzi dorośli” muszą być w stanie zintegrować nowe zagadnienia z tym, co już wiedzą, jeśli zamierzają korzystać z nowych informacji. Dotarcie do tej grupy docelowej zakłada wykorzystanie odpowiedniego podejścia.

W wielu przypadkach kobiety odgrywają rolę w rodzinie i mają obowiązki rodzinne już w dzieciństwie i wczesnej młodości (opieka nad rodzeństwem, zajmowanie się domem itp.), co ma negatywny wpływ na ich wyniki w szkole. Jeżeli dotknie ich analfabetyzm funkcjonalny, prawdopodobnie nigdy nie wejdą na rynek pracy lub, jeśli stracą pracę, będą miały bardzo małą szansę na ponowne zatrudnienie.

Ponadto, obowiązki związane z opieką nad dziećmi i zarządzaniem domem sprawiają, że ciężko im pracować na pełen etat. Również z powodu tych ról i zadań kobiety często zapisują się na kursy umiejętności podstawowych znacznie później niż mężczyźni.

• Mniejszości etniczne i migranci

Młodzi migranci i uchodźcy nie stanowią jednorodnej grupy pośród analfabetów, ale tworzą wiele różnych grup. Rośnie liczba młodych analfabetów funkcjonalnych z rodzin migrantów („drugie pokolenie migrantów”), których edukacja z różnych powodów i w różnych okolicznościach została zaniedbana.

Są również „młodzi dorośli”, którzy ukończyli niewiele klas lub wcale nie chodzili do szkoły w krajach, z których pochodzą. Oznacza to, że nie tylko mają problem z językiem w nowym kraju, ale nie potrafią czytać i pisać w swoim języku ojczystym.

W ramach tej grupy więcej jest kobiet niż mężczyzn (co znaczy, że ich szanse na edukację były nawet jeszcze mniejsze, a często w ogóle nie chodzili do szkoły).

W końcu, mamy do czynienia z młodymi migrantami, którzy potrafią czytać i pisać w swoim języku ojczystym, ale stali się analfabetami funkcjonalnymi ze względu na to, że nie mówią/nie rozumieją języka kraju, w którym mieszkają obecnie.

W każdym z tych przypadków migranci/uchodźcy stają przed różnymi problemami poza tymi, które zazwyczaj dotyczą analfabetów funkcjonalnych. Niezwykle ważna jest to, aby pamiętać o wszystkich tych dodatkowych trudnościach. Mogą one obejmować:

- niepewność związaną z ich statusem
- publiczną ignorancję ich statusu i błędne wyobrażenia podsycane przez niedoinformowane media
- publiczną ignorancję wobec powodów, dla których opuścili swoje kraje
- brak uznania kwalifikacji i wcześniejszej nabytego doświadczenia
- ich brak wiedzy na temat systemów w kraju, w którym obecnie mieszkają
- rozdzielenie z rodziną i przyjaciółmi (izolacja)

- **Analfabeci funkcjonalni**

Istnieją badania psychologiczne mówiące, że poczucie wstydu związane z brakiem umiejętności czytania jest równie silne, jak w przypadku kazirodztwa. Mam ochotę zapaść się pod ziemię, gdy inteligentna osoba odkrywa, że mam problemy z czytaniem – powiedział jeden z uczestników kursu umiejętności podstawowych.

Kiedy pracownik instytucji szkoleniowej lub doradczej odkrywa, że klient ma problemy z czytaniem i pisanem, ogromnie ważna jest właściwa reakcja i poradzenie sobie z tą sytuacją.

- o **Żadnych bezpośrednich pytań**

Przede wszystkim, mało prawdopodobne jest, aby uczniowie przyznali się do swoich problemów, jeżeli zapyta się ich bezpośrednio o problemy z czytaniem, czy liczeniem (np. pytając „czy potrafi pan/pani czytać i pisać?”). Mogą temu zaprzeczać nawet w obliczu wyraźnych dowodów, np. konkretnej sytuacji, w której nie potrafią czegoś przeczytać lub napisać (np. wypełnić formularza). Dlatego znacznie lepiej jest dla „wyczucia” danej osoby wycofać się i działać ostrożnie, unikając bezpośrednich pytań, aby wytworzyć przyjemną i konstruktywną dla ucznia atmosferę. Najważniejsze jest, aby wyraźnie dać uczniom do zrozumienia, że nie mają do czynienia z przedstawicielem instytucji testującej, oskarżającej, ani każącej.

- o **Zapewnienie bezpieczeństwa i zaufania**

Osobom tym należy zapewnić relacje i atmosferę do rozmów, które cechuje zaufanie i poczucie bezpieczeństwa. Powinni być subtelnie i ostrożnie, to znaczy krok po kroku, konfrontowani z mniej bezpośrednimi pytaniami (np. „co sądzisz o swojej sytuacji?”, „jak sądzisz, co się tu dzieje?”). Dzięki temu będą zmotywowani do otwartego i szczerego mówienia o swoich problemach z alfabetyzmem. Według wielu analfabetów funkcjonalnych, mówienie po raz pierwszy o swoich problemach z czytaniem i pisanem komuś obcemu, czyli zaufanej osobie nie należącej do ich najbliższego otoczenia, to najważniejsze doświadczenie dające, pomimo braku pewności siebie i wysiłków, uczucie ogromnej ulgi.

- o **Motywacja**

Niezwykle ważne jest to, że wielu analfabetów funkcjonalnych, którzy mieli w końcu okazję porozmawiać o swojej sytuacji, wykazują motywację do zmian. Poszczególne elementy motywacji musi wydobyć i wskazać nauczyciel, po czym należy je ciągle podkreślać jako argumenty motywacji zewnętrznej i zachęty. Dlatego też należy pamiętać, że jeden lub kilka z poniższych faktów dotyczy większości osób w tego typu „sytuacjach ujawnienia”:

- Nie chcą już polegać na kimś innym (to znaczy na osobie, która dotychczas czytała i pisała za nich). w niektórych przypadkach utracili swoich „pomocników” z powodu rozwodu, śmierci lub innych zdarzeń. Dlatego też nagle muszą się usamodzielnic i znaleźć nowe rozwiązania.

- Chcą znaleźć pracę lub ogólnie poprawić swoją sytuację zawodową. w niektórych przypadkach konieczne jest szkolenie specjalistyczne.
- Chcą w końcu móc czytać gazety i książki, czyli korzystać z informacji w taki sposób jak reszta społeczeństwa.
- Chcieliby pomagać dzieciom w odrabianiu pracy domowej.
- W końcu, chcą żyć bez konieczności ukrywania czegoś przed swoimi współpracownikami.

Gdy już problemy z czytaniem i/lub liczeniem zostały otwarcie omówione z uczniami, a uczniowie wykazali się chęcią poprawy swoich umiejętności czytania i pisania, konieczna jest specjalna pomoc, aby utrzymać motywację w trakcie nauki i zapewnić odpowiednie stałe wsparcie. Gdy nauczyciele utworzą już więź zaufania z uczniami, stanowią idealnych „mentorów-pomocników” do wsparcia uczniów w najważniejszym okresie ich życia.

Poniżej znajduje się kilka sugestii dotyczących danej konkretnej sytuacji szkoleniowej, zarówno w związku z motywacją ogólną przed/na początku danego kursu, jak i w jego trakcie:

o Budowanie zaufania

Ze względu na obawę przed napiętnowaniem, analfabeci funkcjonalni potrzebować będą sytuacji, w której będą się czuli bezpiecznie i pewnie po tym, jak zdecydują się na udział w kursie umiejętności podstawowych. Należy brać pod uwagę i szanować te obawy w trakcie pierwszych kilku części kursu. Uczniów należy zachęcać w bardzo subtelny i ostrożny sposób. Niezwykle ważne jest, aby pomagać im rozwijać nową pewność siebie, na przykład zwracając uwagę na ich mocne strony i wyrażając się o nich pochlebnie. Jak już wspomniano, uczniowie często tworzą różnego rodzaju strategie ukrywania i uników. Co ciekawe, nie zawsze mają świadomość swoich wyjątkowych umiejętności osobistych. Dlatego też ważne jest potwierdzanie tych umiejętności, aby przekierować potencjał kreatywny uczniów, który dotychczas był ukryty.

o Refleksje ogólne i wsparcie praktyczne

Uczniowie ciągle powinni mieć szansę mówienia o swoim życiu, okolicznościach, w jakich się znajdują i potencjalnych problemach ze swoim środowiskiem. Większość ludzi w takich sytuacjach będzie wymagała rady i doradztwa dotyczącego ogólnych szans na przyszłość, ale również praktycznego wsparcia, na przykład w związku z problemami finansowymi. Najlepiej jest przedstawiać pewne refleksje i monitorować samopoczucie poszczególnych osób od samego początku kursu i później.

o Motywacja do ponownego nawiązania kontaktów społecznych

Wielu analfabetów funkcjonalnych żyje w przekonaniu, że nikt inny nie ma problemów z czytaniem i pisanem. Myślą, że są jedynymi takimi osobami w świecie „inteligentnych” i „wykształconych” ludzi. To jeden z powodów, dla którego izolują się społecznie.

Dlatego też niezwykle ważne jest, aby przygotować ich na zajęcia w klasie, w których będą brali udział. Szczególnie ważna jest stymulacja i motywacja do integracji z grupą społeczną uczniów z takimi samymi problemami. Można to również traktować jako pierwszy krok w kierunku ogólnego zaangażowania się w kontakty społeczne i ponownego zostania aktywniejszym członkiem społeczeństwa.

o Wsparcie pedagogiczne i osobiste w trakcie kursu

Poza standardowymi w instytucjach edukacyjnych konsultacjami, ważne będą oferowane przez nauczyciela wstępne rozmowy i przemyślenia, których celem jest zebranie informacji o wcześniejszych doświadczeniach edukacyjnych danej osoby, jej zainteresowaniach, motywacji do nauki i aspiracjach, a także barierach związanych z nauką. Mogą to być bariery organizacyjne, takie jak koszty transportu, opieka nad dzieckiem, obowiązki rodzinne itp., ale również bariery psychologiczne, takie jak brak pewności siebie, nieśmiałość, niechęć lub nieufność.

Nauka jest środkiem, a nie celem samym w sobie...

Ocenę bieżących umiejętności i wiedzy ucznia można połączyć z ustaleniem i omówieniem planów nauczania, określających poszczególne kroki, które należy podjąć w celu nabycia przez uczniów koniecznych umiejętności.

Co ważne, uczniowie potrzebować będą wielu pozytywnych opinii na temat swoich postępów w nauce, jak również nowych lub poprawionych celów wyznaczonych wspólnie z nauczycielem.

Dane nowe cele i wyzwania mogą obejmować szanse na wykorzystanie umiejętności nabytych w życiu przy okazji na przykład zakupów i odwiedzania miejsc, w których muszą spróbować wykorzystać swoje nowe umiejętności czytania i pisania (biblioteki, muzea itp.).

Ponadto, w niektórych przypadkach dla nauczycieli może być ważna organizacja połączonych wysiłków doradców edukacyjnych, lingwistów, terapeutów mowy, bibliotekarzy, a może również liderów zespołów, menadżerów ds. zasobów ludzkich lub dyrektorów firm, celem znalezienia najlepszych rozwiązań dla swoich uczniów. Łączenie wysiłków i współpraca pomiędzy różnymi partnerami przyniesie owocne rezultaty w walce z brakiem u uczniów umiejętności czytania, pisania, liczenia i umiejętności społecznych.

• Rozmowa wstępna

Celem rozmowy wstępnej jest stwierdzenie, czy uczeń faktycznie nie może uczęszczać na standardowe zajęcia szkolne. Dzięki temu żaden potencjalny uczeń nie zostanie odrzucony. Natomiast ustalane są reguły dotyczące zachowania uczniów.

Te praktyczne zasady zapewniają skuteczne środowisko nauki, na przykład:

- słuchanie innych
- okazywanie szacunku pomysłom i opiniom innych
- gotowość do współpracy

• Promocja pozytywnych doświadczeń edukacyjnych

Pozytywne doradztwo ma zasadnicze znaczenie, jako że promuje poczucie własnej wartości i godność uczniów, uczy ich odpowiedzialności i pomaga im dokonywać przemyślanych wyborów. Skuteczne doradztwo skupia się na rozwoju uczniów.

Niemniej jednak działania potwierdzające wysiłki i postępy uczniów, bez względu na to, jak są niewielkie, czy wolne, również prawdopodobnie zachęcają do rozwoju. Wymaga to cierpliwości, życzliwej uwagi, współpracy i dobrego zrozumienia uczniów. Wymaga to również znajomości własnych mocnych stron i walki z problemami dyscyplinarnymi.

Tego typu nauczanie zawsze będzie stanowić wyzwanie, bez względu na to, jak dobrze się przygotujesz. Jest wiele kroków, które mogą pomóc Ci promować pozytywne doświadczenia edukacyjne.

- Ustalaj jasne, spójne zasady.
- Zapewnij bezpieczne i wolne od zmartwień środowisko.
- Okazuj zainteresowanie działaniami uczniów.
- Zapewnij odpowiednie i zajmujące zadania.
- Zachęcaj do samokontroli, oferując ważne wybory.
- Skupiaj się na pożądanym zachowaniu, a nie na tym, których powinno się unikać.
- Buduj wyobrażenia uczniów o sobie samych jako godnych zaufania, odpowiedzialnych i chętnych do współpracy.
- Oczekuj od uczniów tego, co najlepsze.
- Udzielaj jasnych instrukcji, nie więcej niż jednej naraz.
- Mów „tak”, gdy tylko to możliwe.
- Zauważaj i poświadcжай uwagę uczniom, gdy zrobią coś dobrze.
- Podejmuj działania zanim sytuacja wymknie się spod kontroli.
- Często i intensywnie zachęcaj uczniów.
- Dawaj dobry przykład.
- Pomagaj uczniom zrozumieć, jak ich działania wpływają na innych.

Wskazówki te są szczególnie ważne i skuteczne w przypadku uczniów, którym brak wiary we własne możliwości i naukę przez doświadczenie oraz decyzję, czy wrócić do szkoły. Młode osoby z grupy ryzyka nie są przyzwyczajone i przygotowane do tego, że pyta się je, czego chcą, czego potrzebują i do czego dążą. Tak więc ważne jest danie im pewności siebie w wyrażaniu tego typu emocji. Programy nauczania utworzono z myślą nie tylko o wykwalifikowaniu i przekwalifikowaniu uczniów, ale także o wsparciu ich rozwoju osobistego, głównie w celu przywrócenia im pewności siebie, którą często tracą, pozostając poza systemem szkolnictwa.

• Uprawomocnienie

Uprawomocnienie oznacza rozwój i zachęcanie do zrozumienia własnych umiejętności. w trakcie kursu, uczniowie nie uczą się tylko na podstawie swoich badań zawodu, którym się interesują, ale również uczą się, jak zbierać informacje lub gromadzić wiedzę. Uczą się, jakich umiejętności podstawowych potrzebują, aby osiągnąć dobre wyniki w nauce.

Jest to niezwykle ważne dla pojęcia nauki przez całe życie. Uczniowie o niskiej umiejętności uczenia się, szczególnie potrzebują tych umiejętności podstawowych do zapewnienia sobie w przyszłości kariery. Aby dać uczniom pojęcie o danych umiejętnościach podstawowych i postępach, jakie w nich robią, jednym z kluczowych elementów idei „Golden Goal Plus” jest proces oceny.

Dlatego też uczniowie muszą wziąć odpowiedzialność za ich pracę w trakcie kursu, omawiając z nauczycielami na początku poszczególnych rozdziałów to, co już wiedzą na dany temat i to, czego chcieliby się dowiedzieć. Gdy uczniowie zastanawiają się, czemu dany temat wydał się komuś ważny, nie tylko tworzą nowe połączenia ze swoimi zainteresowaniami, ale mogą również zacząć wyznaczać kryteria perfekcji na podstawie przykładów związanych z ich własnymi doświadczeniami. Dajemy uczniom wskazówki, ponieważ pomaga im to uczyć się samemu kierować własną edukacją w przyjaznym kontekście. Jeżeli uda się zaangażować uczniów w określanie kryteriów doskonałości, wychodzimy poza odgórne, czy oddolne ramy, dochodząc do reform odśrodkowych. Gdy uczniowie już przyswoją te standardy doskonałości, mogą ćwiczyć je, pomagając w ocenie pracy swojej i innych.

Zachęcanie uczniów do pomocy przy ustalaniu i ocenie celów prowadzi naturalnie do kolejnego kroku: po decyzji, dokąd zmierzają, uczniowie mogą wziąć udział w kształtowaniu drogi, którą podążają, aby dane cele osiągnąć. Budowanie kursu wokół pytań zasadniczych ułatwia ten proces. Gdy uczniowie rozkładają zagadnienie na konkretne pytania, dzielą się na grupy, aby omówić te pytania i przeprowadzają dochodzenie, żeby odkryć, jak podzielić się tym, czego się nauczyli z resztą klasy, wywierają znaczny wpływ na własną ścieżkę edukacyjną i nabywają cenne umiejętności, takie jak współpraca, niezależność, komunikacja i badania.

Dla nauczycieli oznacza to porzucenie postawy wykładowców stojących przed klasą na rzecz innych metod, takich jak ćwiczenia indywidualne, w parach, w małych grupach i całą klasą. w sytuacjach uprawomocnienia nauczyciele mogą pełnić rolę głównie trenerów, stale zachęcających uczniów do zadawania pytań i rozumienia materiału, nad którym pracują. Nauczyciel powinien wziąć pod uwagę poniższe stwierdzenie dotyczące uprawomocnienia uczniów:

- **Niech nie zwiedzie Cię euforia uczniów**

Nie będzie to proste; ich radość nie potrwa długo bez ciężkiej pracy przy wspólnym wyznaczaniu celów i parametrów. Uczniowie będą mieli swój udział, ale najtrudniejsze zadanie tworzenia programu nauczania wciąż należy głównie do nauczycieli. Słuchanie wszystkich opinii to nie to samo, co nadawanie każdej z nich równej wagi. Omówcie wspólnie, czym jest consensus i zawsze starajcie się znaleźć rozwiązanie, w którym wygrane są obie strony. Głosowanie nigdy się nie sprawdza: prowadzi do niezadowolenia, a często przegłosowany zostaje nauczyciel.

Uczniowie muszą kontrolować swój proces nauki

Na tym etapie nauczyciel nie może być ani niezdecydowany, ani despotyczny. Zamiast tego powinien pomagać uczniom poczuć się komfortowo z nowymi odczuciami i wartościami: dyskomfort to dobry objaw; podejmowanie ryzyka jest dobre; nieznamość odpowiedzi to oznaka integralności intelektualnej; powstanie nowych pytań to pozytywny obrót sprawy. Nie możemy powracać do przejmowania kontroli, ponieważ jesteśmy zakłopotani lub oczekiwania uczniów stanowią dla nas wyzwanie. Tworzenie programu nauczania, który zainteresuje uczniów, daje im regularne opinie i poczucie osiągnięć, a także oferuje im realny wybór (w przeciwieństwie do różnorodności), a to najpotężniejsze narzędzie nauczyciela.

- **Wyjaśniaj cele nauki**

Uczniowie chcą się uczyć o rzeczach, które są dla nich ważne i użyteczne. Może to być naprawdę dezorientujące dla nauczyciela. Ważne jest, aby być skupionym i przekonanym w kwestii obranego kierunku. Ułatwia to elastyczność wystarczającą, aby odpowiedzieć na reakcje uczniów, bez ciągłego wahania się, które sprawia, że uczniowie czują, że tracimy kontrolę. Nie możemy być nadzorcami, tylko kontrolerami; uczniowie natychmiast wychwytyją różnicę. Zachowuj spokój; bądź gotowy/a do zmiany planów, ale nie angażuj się w nie kończące się dyskusje na temat tego, co złego jest w celach nauczania danych zadań.

- **Bądź wiarygodny**

Nauczyciel naprawdę musi pracować nad swoją wiarygodnością i dotrzymywaniem obietnic. Nie proś o wkład uczniów, jeśli nie masz zamiaru go wykorzystać. Uczniowie zdecydowanie bardziej wolą, żebyś powiedział/a im jasno na początku, co będą mogli negocjować. Jeżeli informacje te przyjdą za późno, czują, że mają prawo się buntować. Oczywiście dawanie uczniom tylko tego, co chcą, a nie tego, czego potrzebują nie stanowi odpowiedzi. Musimy nalegać na rozwiązania, w których wygrane są oba aspekty: zarówno to, czego chcą, jak i to, czego potrzebują. Inny ważnym powodem nieufności jest „przeładowany” program nauczania, pytania zasadnicze lub dyskusje klasowe, w których nauczyciel z góry zna „prawidłowe” odpowiedzi i postawy; uczniowie wiedzą, gdy im nie ufamy w budowaniu ich własnej wiedzy.

- **Nie obwiniaj uczniów**

Bez względu na to, jak kuszące jest wytykanie uczniom braku logiki i odpowiedzialności, nigdy nie przynosi to pozytywnych rezultatów. Uczniowie rozpoczynają naukę, nie mając nawyku brania odpowiedzialności i musimy budować te nawyki, na bieżąco je kontrolować i stale zachęcać uczniów do czynienia postępów. w przypadku konfrontacji ze strachem przed uprawomocnieniem, są już blisko pokonania go. Zadaniem nauczyciela jest pomoc poprzez regularne opinie i umacnianie, ale nie robiąc czegoś za nich, tłumacząc ich, tylko stwarzając im odpowiednie warunki.

- **Zawsze zachowuj czujność**

Nauczyciel nie może tracić czujności; etapy te nie przebiegają w uporządkowany, przewidywalny sposób. Uczniowie będą pomiędzy nimi lawirować; każdy z nich w grupie będzie na innym etapie. Nauczyciel będzie stale diagnozował bieżącą sytuację, a następnie na nią reagował. Będziemy mieli „wycucie grupy” i w jego ramach świadomość tego, gdzie znajduje się każda z osób. Może to być trudne, ale nagroda będzie wielka: dlatego zostajemy nauczycielami. Gdy uczniowie zostają faktycznie uprawomocnieni, nikt nie cieszy się bardziej od nas.

Skrojona na miarę edukacja dla wszystkich

Różni ludzie potrzebują różnych informacji z różnych powodów. Osoby pomagające w nauce muszą wiedzieć, jakie ma to znaczenie i co dzieje się w szkołach, jako że my możemy nie posiadać wiedzy w tej niezwykle ważnej kwestii. Zbyt wielu uczniów rzuca szkołę ze względu na programy nauczania, które ich nie dotyczą, różne „światy”, inne przedmioty, atmosferę, różne podejścia dydaktyczne itp. Dlatego też należy poprawić przejrzystość i edukację dostosowaną do indywidualnych potrzeb. Najważniejszy jest system edukacyjny, który umieszcza uczniów w centrum. Lepsza jakość i dostosowanie edukacji do indywidualnych potrzeb musi przyczynić się do zmniejszenia liczby porzuceń szkoły.

Wszyscy uczniowie mają swoje zalety i marzenia. w projekcie mówimy: „Jeśli o czymś marzysz, możesz to osiągnąć!” Kwestionowanie procesu nauczania jest konieczne do tego, aby uczniowie w pełni wykorzystali swoje zalety i spełnili swoje marzenia. Procesy te muszą mobilizować każdego z uczniów do wyróżniania się na wszystkich obszarach, na których posiada odpowiednie umiejętności. Zatem szkoła musi być w stanie zagwarantować to, że uczniowie nie porzucą edukacji póki jej nie ukończą. Dlatego też musi być w stanie zagwarantować wszystkim uczniom osiągnięcie ich celów i pełne rozwinięcie ich talentów. Dzięki edukacji dostosowanej do indywidualnych potrzeb, uczniowie zachowają entuzjazm i zaangażowanie.

Metodologia portfolio

Aby wykorzystać właściwie tę metodologię, ważne jest rozróżnienie pomiędzy podstawami pedagogicznymi metodologii portfolio. Bardzo dobrze objaśniają to Paulson, Paulson, i Meyer (1991)⁶, opisujący portfolio w następujący sposób:

⁶ Paulson, F L, Paulson, P R & Meyer, C. (1991). What makes a portfolio a portfolio? *Educational Leadership*, 48(5), 60-63.

„Portfolio to celowy zbiór prac ucznia, prezentujący jego postępy i osiągnięcia na jednym lub kilku obszarach. Zbiór ten musi obejmować udział uczniów w wyborze treści, kryteriów wyboru, kryteriów oceny wartości i dowodów na autorefleksję uczniów.”

Zastanawiając się nad możliwą treścią portfolio, oczywistym staje się fakt, że w ramach nauki podstawowych umiejętności w odniesieniu do sportu można włączyć wiele różnych treści szkoleniowych. Na przykład, przydatna może okazać się znajomość pewnych aspektów matematyki w języku angielskim lub francuskim (lub jakimkolwiek innym), aby zrozumieć instrukcję obsługi w danym języku lub nauczyć się lub objaśnić zasady piłki nożnej obcokrajowcowi w jego własnym języku.

Jako że metodologia portfolio stanowi sedno idei nauki samodzielnej, zawartość „portfolio” może obejmować:

- Ustalenie osobistych kryteriów oceny, często wspólnie z innym uczniem, opiekunem, mentorem lub nauczycielem
- Prowadzenie portfolio ze wszystkimi pracami, w tym pracami wstępnymi i pracami pisemnymi, które wykorzystane będą jako punkt odniesienia w trakcie kursu lub całej nauki
- Refleksje indywidualne i innych uczniów (ustne lub pisemne), często z pytaniami pomocniczymi od opiekuna, mentora lub nauczyciela
- Ustne i pisemne opinie nauczyciela, w tym narady pomiędzy nauczycielami
- Listy kontrolne kryteriów projektu z miejscem na oceny i komentarze ucznia i nauczyciela
- Dzienniki, w których uczniowie często zapisują swoje przemyślenia, czasem z pytaniami pomocniczymi, zarówno w wyznaczonych terminach, jak i w dowolnie wybranym momencie
- Ustna prezentacja znajomej osobie (np. nauczycielowi, opiekunowi, innemu uczniowi, krewnemu lub znajomemu) wybranych przez ucznia elementów portfolio, często połączona z opiniami słuchacza, np. w formie ankiety lub innej formie pisemnej
- Formalna recenzja portfolio, zazwyczaj dotycząca wybranych projektów
- Pełne portfolio zazwyczaj zawiera opatrzone przypisami spisy treści, informacje o uczniu, projekty lub ich produkty (w tym prace wstępne i próbne), wpisy do dziennika, opinie o pracach semestralnych ze strony nauczyciela, ucznia i/lub innych osób, a także końcowe oceny pracy ucznia przez ucznia, nauczyciela lub inne powołane do tego osoby
- Gdy uczniowie wykonują jakieś ćwiczenia refleksyjne, razem z nauczycielem mogą oceniać jakość ich nauki poprzez ocenę ich celów, udokumentowanych postępów w dążeniu do osiągnięcia danych celów, procesu nauki i opinii własnych i innych

Metapoznanie

Wykorzystując metodologię portfolio uczeń i nauczyciel zyskują lepszą świadomość postępów, czynionych w kierunku osiągnięcia wcześniej wyznaczonych celów nauczania. Jest to ważny proces, ponieważ uczeń staje się aktywnym uczestnikiem procesu nauki i zmuszony jest do analizy procesu, a co za tym idzie – do metapoznania. Myślenie o myśleniu to sedno metapoznania, a proces ten można opisać za pomocą pięciu stopni⁷:

1. Przygotowanie i planowanie nauki
2. Wybór i wykorzystanie strategii nauki
3. Monitorowanie wykorzystania strategii
4. Koordynacja różnych strategii
5. Wykorzystanie strategii oceny i nauka

Zdolność metapoznania do wprowadzenia pięciu różnych poziomów w danym kontekście w konkretnym celu prowadzi do sytuacji, w której uczeń jest w stanie przemyśleć i podejmować świadome decyzje dotyczące procesu nauki. Niemniej jednak, należy pamiętać, że proces ten nie zawsze ma miejsce w sposób liniowy, a różne umiejętności związane z metapoznaniem są ze sobą powiązane⁸.

Proces nauki

Uczniowie korzystający z metodologii portfolio z elementami samopoznania, szkoleni są w procesie nauki i w aspekcie brania odpowiedzialności za własną naukę. Można to osiągnąć dzięki następującym procesom:

- **Określenie potrzeb szkoleniowych**
Na tym etapie uczniowie uczą się określać swoje potrzeby szkoleniowe w zakresie umiejętności, których będą się uczyli.
- **Planowanie indywidualne**
Na tym etapie uczniowie określili już swoje potrzeby i konstruują swoje cele edukacyjne/założenia szkoleniowe.
- **Proces nauki**
Uczniowie trzymają się swoich zindywidualizowanych planów nauki oraz zorganizowanego programu nauczania.
- **Ocena, dokumentacja**
Na tym etapie uczniowie, wraz z nauczycielem, oceniają swój proces w porównaniu z wcześniej określonymi założeniami szkoleniowymi.

⁷ Anderson, N. J. (2002a). The role of metacognition in second language teaching and learning. ERIC Digest. Education Resources Information Center.

⁸ Anderson, N. J. (2002b). Using telescopes, microscopes, and kaleidoscopes to put metacognition into perspective. *TESOL Matters*, 12 (4).

UMIĘTNOŚCI SPOŁECZNE, POCZUCIE WŁASNEJ WARTOŚCI A SPORT

Łączenie różnych zajęć zespołowych, takich jak piłka nożna, czy ćwiczenia w budowaniu zespołu w połączeniu z nauką daje bardzo solidne podstawy do rozwoju różnego rodzaju umiejętności społecznych. Szwedzki raport stwierdza, że osoby biorące udział w zajęciach sportowych ufają innym i wierzą, że należy pomagać innym, nawet jeśli nie zyskuje się nic dla siebie⁹, co stanowi doskonały przykład pozytywnego wpływu sportu na umiejętności społeczne. w przypadku rozwoju poczucia własnej wartości w związku ze sportem, problem staje się nieco bardziej złożony, jako że nie ma pełnej zgody w kwestii tego, czy sport pomaga pod tym względem, a jeśli tak, to w jakim stopniu¹⁰⁻¹¹, ale istnieją przesłanki ku temu, że sport może mieć niebezpośredni wpływ na ogólne poczucie własnej wartości dzięki wzmacnianiu wytrzymałości fizycznej i szacunku dla ciała¹².

Powszechnie uważa się, że umiejętności społeczne to kluczowy element udziału i aktywnej przynależności w obecnym społeczeństwie. Sprawą najwyższej wagi jest to, aby nauczyciele włączali ten aspekt do swoich programów nauczania, jako że wykorzystywanie sportu jako dodatkowego sposobu na osiągnięcie tych celów może być przynieść wiele korzyści. Niemniej jednak konieczne jest, aby nauczyciele rozumieli, jak ważne jest poczucie własnej wartości dla ogólnego obrazu w przypadku zatrudnienia. Dlatego też nauczyciele muszą rozumieć i mieć możliwość pomóc uczniom w osiągnięciu większego poczucia własnej wartości, aby mogli osiągnąć swój główny cel, czyli zatrudnienie, jako że jest to jedna z najważniejszych dróg do niezależności.

Wzmacnianie poczucia własnej wartości

Niełatwo jest opisać poczucie własnej wartości, dlatego też będziemy korzystać z następujących definicji. Po pierwsze określimy autokonceptję jako „zorganizowaną konfigurację zaleceń wobec siebie, do których ma dostęp świadomość”, gdy tymczasem poczucie własnej wartości można zdefiniować jako „stopień, do którego dana osoba ma pozytywny stosunek do siebie”. Innymi słowy, autokonceptję można rozumieć jako to, jak osoba postrzega się w odniesieniu do własnego postrzegania świata i jak na niego reaguje/wchodzi z nim w interakcje. Tego typu interakcje ze światem pojawiają się zarówno na poziomie świadomości, jak i podświadomości i dla nauczyciela ważne jest zrozumienie tego pojęcia. Można to wyjaśnić na podstawie modelu stresu. Wyjaśnienie to jest również adekwatne, jako że osobom o niskim poczuciu własnej wartości często brak pozytywnych zasobów/narzędzi do radzenia sobie ze stresem, a osoby bezrobotne doświadczają większej ilości negatywnego stresu niż ma to miejsce w przypadku reszty populacji; dlatego też wyjaśnienie to ma dwojaki rodzaj celu.

⁹ Ungdomsstyrelsen (2005). *Unga som idrottare tror mer på samhället*.

¹⁰ Bowker A, Gadbois S, Cornock B. (2003) Sports Participation and Self-Esteem: Variations as a Function of Gender and Gender Role Orientation. *Sex Roles*, 49(1-2):47-59.

¹¹ Ekeland E, Heian F, Hagen K B. (2005) Can exercise improve self esteem in children and young people? a systematic review of randomised controlled trials. *British Journal of Sports Medicine*, 39(11):792-799.

¹² Jackson S A, Marsh H W. (1986) Athletic or antisocial? The female sport experience. *Journal of Sport Psychology*, 8:198-211.

- **Radzenie sobie**

Radzenie sobie odnosi się do kognitywnych i behawioralnych prób do opanowania, zmniejszenia lub tolerancji wewnętrznych i/lub zewnętrznych wymogów, generowanych przez stresujące działania¹³. Teoria transakcyjna stresu i radzenia sobie, która jest powszechnie akceptowana i która zmieniła poglądy na to, jak radzenie sobie jest określane, ujmuje radzenie sobie jako pewne typy zachowań i poznania, osiągnięte w trakcie określonych sytuacji stresowych¹⁴. w ramach tego modelu czynnikiem stresującym jest każde potencjalne zagrożenie w środowisku, tak więc radzenie sobie postrzegane jest jako dynamiczny proces w czasie stresujących sytuacji, który dostosowuje się z czasem do głównych wymogów i zadań danej sytuacji. Tego typu interakcje pomiędzy stresem, a radzeniem sobie z nim postrzegane są jako wzajemne, ze względu na fakt, że podejmowane przez daną osobę działania celem radzenia sobie z sytuacją mają wpływ na ocenę sytuacji, a więc i na radzenie sobie z nią. Na radzenie sobie ze stresem mogą składać się motywacyjne lub emocjonalne myśli i reakcje na daną sytuację; niemniej jednak wykorzystywane jest również radzenie sobie z wyprzedzeniem. Ten typ radzenia sobie ze stresem odnosi się do przewidywanych zdarzeń, które mogą być stresujące; na przykład rozmowa o pracę, wygłaszanie przemówienia, egzamin itp. Istnieje jednak szereg czynników, które mają wpływ na to, jak dana osoba radzi sobie z problemami, na przykład ocena poznawcza¹⁵ i charakterystyka osobista. Badania sugerują, że optymistyczne nastawienie może pomóc w przygotowaniu skutecznej strategii radzenia sobie ze stresem¹⁶⁻¹⁷ oraz że osoby o wyższym poziomie poczucia własnej wartości mogą być odporniejsze na wydarzenia stresujące¹⁸. Gdy ktoś czuje, że się czegoś nauczył i że potrafi radzić sobie z sytuacją i ją kontrolować, nie tylko osiąga pozytywne rezultaty w różnego rodzaju podejmowanych działaniach, ale także zostaje uprawniony. Aby można było sobie radzić z sytuacją, należy zrozumieć co i dlaczego ma miejsce, poczuć, że można to kontrolować oraz że ma to jakiś sens. w trakcie nauki to na nauczycielu spoczywa odpowiedzialność za przygotowanie ćwiczeń, które dają uczniom takie rezultaty. Jeżeli zostanie to osiągnięte, bardziej prawdopodobne jest, że uczniowie będą pozytywnie nastawieni, a ich poczucie własnej wartości wzrośnie w odniesieniu do nauki.

¹³ Folkman S. (1984) Personal control and stress and coping processes: a theoretical analysis. *Journal of Personality & Social Psychology*, 46(4):839-852.

¹⁴ Stone A A, Greenberg M A, Kennedy-Moore E, Newman M G. (1991) Self-report, situation-specific coping questionnaires: What are they measuring? *Journal of Personality & Social Psychology*, 61(4):648-658.

¹⁵ McCrae R R. (1994) Situational determinants of coping responses: loss, threat, and challenge. *Journal of Personality and Social Psychology*, 46(4):919-28.

¹⁶ Scheier M F, Weintraub J K, Carver C S. (1986) Coping with stress: Divergent strategies of optimists and pessimists. *Journal of Personality & Social Psychology*, 51(6):1257-1264.

¹⁷ Scheier M F, Matthews K A, Owens J F, Magovern G J, et al. (1989) Dispositional optimism and recovery from coronary artery bypass surgery: The beneficial effects on physical and psychological well-being. *Journal of Personality & Social Psychology*, 57(6):1024-1040.

¹⁸ Aspinwall L G, Taylor S E. (1992) Modeling cognitive adaptation: a longitudinal investigation of the impact of individual differences and coping on college adjustment and performance. *Journal of Personality & Social Psychology*, 63(6):989-1003.

- **Mechanizmy obronne**

Zgodnie z teorią, mechanizmy obronne różnią się od radzenia sobie pod tym względem, że działają w ramach nieświadomego procesu¹⁹⁻²⁰, który rozładowuje sytuację stresującą dla danej osoby. Mechanizmy obronne tworzone są w celu radzenia sobie z niepokojem; odpierają one niepokój i nie dopuszczają ich do naszej świadomości²¹, co prowadzi do przywrócenia równowagi psychologicznej²². Istnieją dwie wspólne cechy mechanizmów obronnych: pojawiają się na poziomie podświadomości i zniekształcają lub odrzucają rzeczywistość, dzięki czemu nie jest tak przerażająca. Bez tych kilku typów mechanizmów obronnych, które posiadamy, nie byłibyśmy w stanie przetrwać. Muszą istnieć, abyśmy prawidłowo funkcjonowali. Jeżeli zaburzenie rzeczywistości przez mechanizm obronny jest zbyt duże lub wyłącza inne, bardziej skuteczne sposoby radzenia sobie z nią, mechanizm obronny może świadczyć o nieprzystosowaniu i może stać się destrukcyjny. Konflikty wewnątrzpsychiczne oraz wykorzystanie mechanizmów obronnych wymagają energii psychicznej, a w przypadku nadmiaru danych konfliktów wewnątrzpsychicznych lub mechanizmów obronnych, dana osoba może zostać osłabiona i bierna, co może mieć wpływ na samopoczucie psychologiczne. Nauczyciel musi mieć świadomość podświadomych procesów, których mogą doświadczać uczniowie, aby poprawić ich poczucie własnej wartości i umiejętności społeczne. Nauczyciel musi pomóc uczniom uświadomić sobie swoje podświadome procesy oraz to, jak wpływają one na ich zachowanie.

- **Włączenie**

Ważne jest, aby osoba pomagająca w nauce wzięła te aspekty pod uwagę przy opracowywaniu programu podnoszącego umiejętności społecznej danej osoby, jako że nie wystarczy zapewnić tylko narzędzia tłumaczące, jak wchodzić w interakcje z konkretnym środowiskiem. Projekt „Golden Goal Plus” skupia się na osobach, którym brakuje podstawowych umiejętności, ponieważ osoby te nie ukończyły szkoły lub posiadają niekompletne wykształcenie. To ważny czynnik, który należy uwzględnić, ponieważ poziom edukacji to wyznacznik statusu społecznego i osoby o niskim poziomie umiejętności podstawowych często, choć nie zawsze, pochodzą z grup borykających się z różnego rodzaju negatywnymi czynnikami społecznymi²³. Ma to bezpośredni wpływ na ich poczucie własnej wartości. Dlatego też nauczyciele muszą wiedzieć o różnych procesach, które mają wpływ na poczucie własnej wartości uczniów. Jest to ważne, ponieważ osoby o wysokim poczuciu własnej wartości kojarzone są z aktywnym udziałem w codziennych wydarzeniach, bardziej optymistycznym usposobieniem i lepszym zdrowiem psychicznym²⁴.

¹⁹ Endler N S, Parker J D. (1990) Multidimensional assessment of coping: a critical evaluation. *Journal of Personality & Social Psychology*, 58(5):844-854.

²⁰ Cramer P. (1998) Coping and Defense Mechanisms: What's the Difference? *Journal of Personality*, 66(6):919-946.

²¹ Freud A. (1936) *The Ego and the Mechanisms of Defense*. The International Psycho-analytical Library, No. 30.

²² Vaillant G E. (2000) Adaptive mental mechanisms: Their role in a positive psychology. *American Psychologist*, 55(1):89-98.

²³ Ferrie J E. (1999) Health consequences of job insecurity. In: Ferrie J E, Marmot M G M, Griffiths J, Ziglio E, editors (1999). *Labour market changes and job insecurity: a challenge for social welfare and health promotion*. Copenhagen: WHO regional publications. European series.

²⁴ Rutter M. (1997) Psychosocial resilience and protective mechanisms. *American Journal of Orthopsychiatry*, 57:316-331.

Wskaźniki poczucia własnej wartości

Jaka jest różnica pomiędzy prawidłowym (patrz rysunek 1) a niskim poczuciem własnej wartości (patrz rysunek 2) i jak rozpoznać osobę o niskim poczuciu własnej wartości? Osoby pracujące z grupami marginalizowanymi społecznie, takimi jak bezrobotni, zazwyczaj rozpoznają oznaki niskiego poczucia własnej wartości. Niektóre z typowych objawów to:

- Brak pewności siebie
- Słaba umiejętność podejmowania decyzji
- Niepokój
- Strach przed bliskością
- Nieumiejętność dobrej zabawy
- Myślenie w czarno-białych barwach
- Słaba kontrola nad gniewem
- Wysoka potrzeba akceptacji
- Depresja

Tymczasem objawy prawidłowego poczucia własnej wartości to:

- Poczucie wydajności
- Poczucie niezależności
- Altruizm
- Umiejętności przywódcze
- Poczucie współzawodnictwa
- Pewność siebie
- Niezależne myślenie
- Samoakceptacja
- Dobra zdolność podejmowania decyzji

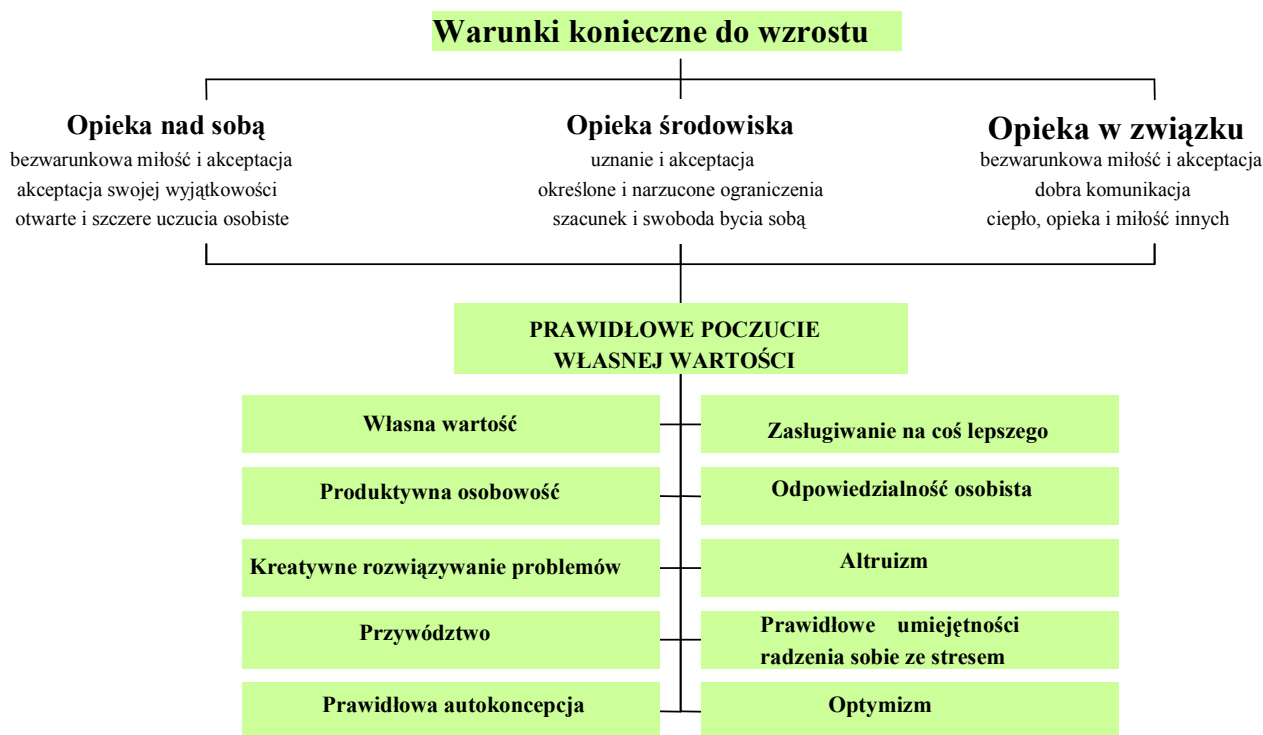
Następnym pytaniem jest to, co przyczynia się do niskiego poczucia własnej wartości? Samo w sobie jest to bardzo złożone pytanie. Tworzenie się niskiego poczucia własnej wartości to często wielowymiarowy proces, mający miejsce w konkretnym okresie czasu. Niektóre wydarzenia mogą wzmacniać proces obniżania poczucia własnej wartości w połączeniu z pochodzeniem i przeszłością danej osoby. Warunkami przyczyniającymi się do niskiego poczucia własnej wartości są w pewnych przypadkach:

- Choroba psychiczna
- Poważna strata
- Maltretowanie

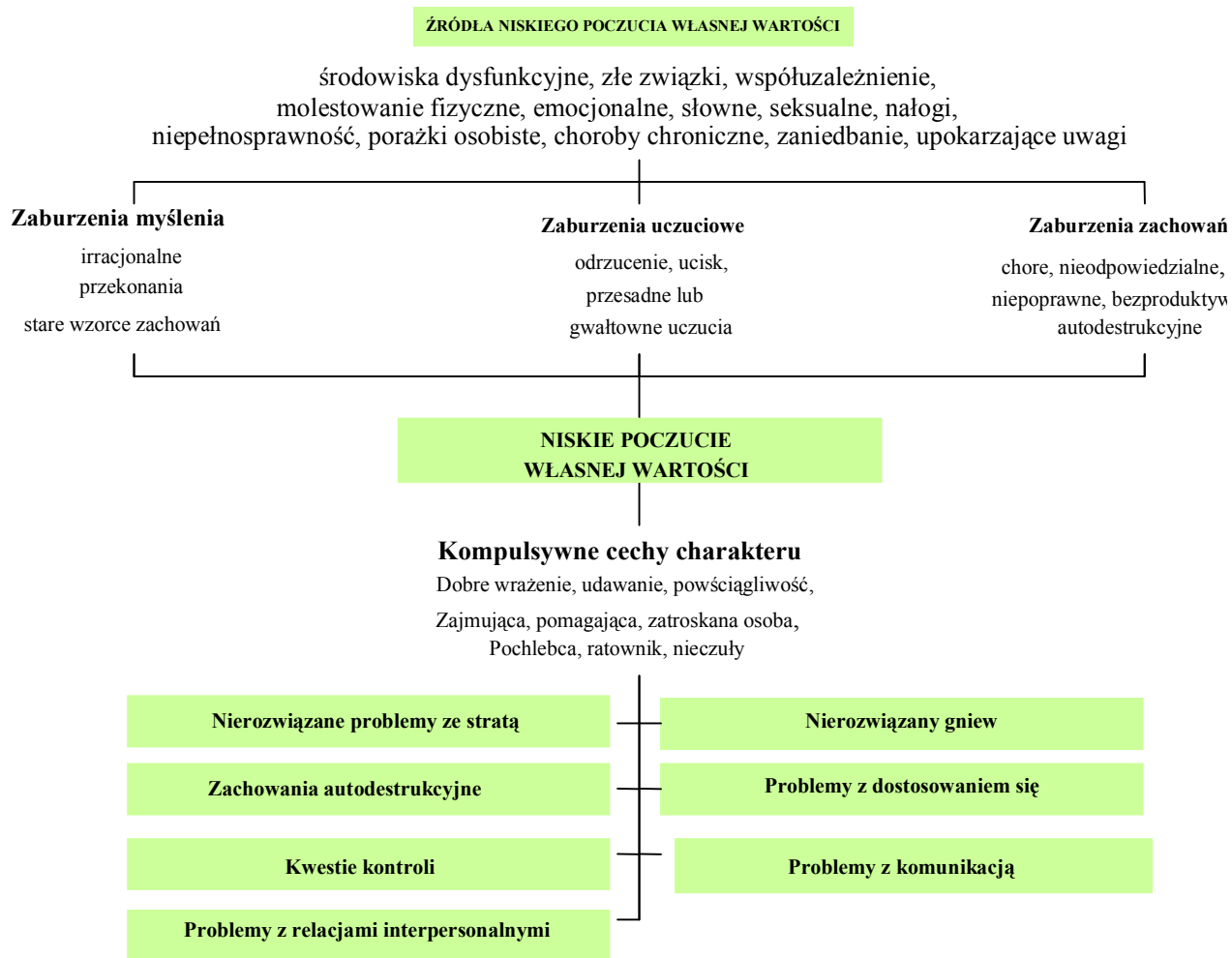
- Uzależnienie
- Środowiska dysfunkcyjne
- Złe towarzystwo
- Niepełnosprawność
- Brak oparcia w szkole lub pracy

Osoby o niskim poczuciu własnej wartości zazwyczaj rozwijają w sobie pewne cechy, których zadaniem jest zamaskowanie niskiego poczucia własnej wartości przed innymi, ale najczęściej przed sobą samym. Ważne jest zrozumienie faktu, że osoby te wykorzystują dane cechy lub zachowania w ramach rekompensaty za ich niskie poczucie własnej wartości.

Prawidłowe poczucie własnej wartości u osób dorosłych
(Rysunek 1)

Wpływ niskiego poczucia własnej wartości (Rysunek 2)

Typy niskiego poczucia własnej wartości

- **Sprawianie dobrego wrażenia**

Osoba może wykazywać następujące cechy, aby wyprzeć się problemu:

- Odnoszenie sukcesów
- Nadmierna obowiązkowość
- Dążenie z determinacją do celu
- Poszukiwanie akceptacji
- Sprawianie wrażenia pewnego siebie

Co może mówić: „Dobrze mi tak, jak jest.”

Mechanizmy obronne: pozorowanie reakcji, wyparcie i sublimacja.

- **Udawanie**

Osoba może wykazywać następujące cechy, aby odwrócić uwagę od problemu:

- Kozioł ofiarny
- Brak odpowiedzialności
- Awanturnik
- Buntownik
- Nie osiąga sukcesów
- Sprzeciwia się władzy
- Autodestrukcja

Co może mówić: „Nie jesteś moim szefem.”

Mechanizmy obronne: przeniesienie, racjonalizm i wyparcie.

- **Powściągliwość**

Osoba może wykazywać następujące cechy, aby móc wycofać się ze świata i uniknąć konfrontacji ze swoimi problemami:

- Niewidzialność
- Samotność
- Dużo czyta
- Cichy - samotnik
- Trudno go poznać
- Powściągliwość
- Unika problemów
- Odruchy obronne w formie podejmowania się zbyt wielu obowiązków

Co może mówić: „Naprawdę nie chcę o tym rozmawiać.”

Mechanizmy obronne: represja, przeniesienie i wyparcie

- **Żartowniś**

Osoba może wykazywać następujące cechy, aby odwrócić uwagę od prawdziwego problemu:

- Błazeńskie zachowania
- Maskotka
- Opowiadanie dowcipów
- Niedojrzałość
- Nadpobudliwość
- Nie jest brany/a poważnie
- Rozprasza innych
- Chce skupiać uwagę
- Dużo mówi

Co może mówić: „Opowiem ci, co zabawnego słyszałem/am w zeszłym tygodniu.”

Mechanizmy obronne: regresja, represja i wyparcie

- **Pomocnik innych**

Osoba może wykazywać następujące cechy, aby odwrócić uwagę od swoich problemów, pomagając innym osobom z ich problemami:

- Ochrona i ratowanie innych
- Nadobowiązkowość
- Współzależnienie
- Maruda
- Tuszuje fakty
- Nadzorca
- Wymagający

Co może mówić: „Moje życie legło w gruzach, jeśli tylko on/a się zmieni, moje życie ulegnie poprawie.”

Mechanizmy obronne: sublimacja, projekcja, racjonalizacja i wyparcie.

- **Pochlebca**

Osoba może wykazywać następujące cechy, aby zdobyć akceptację:

- Sympatyczny/a
- Zawsze się uśmiecha
- Otwartość
- Przyjacielskość
- Uprzejmość
- Hojność
- Łatwo się dostosowuje
- Ciężko pracuje, aby zadowolić innych

Co może mówić: „Zgodzę się z tobą, ale zrób, co powiem.”

Mechanizmy obronne: pozorowanie reakcji i wyparcie.

- Ratownik

Osoba może wykazywać następujące cechy, aby zmniejszyć napięcia i ból.

- Pomocnik
- Zmotywowany/a
- Prześladowany/a
- z problemami
- Irracjonalna lojalność
- Obarczony/a problemami
- Autonegacja
- Brak asertywności

Co może mówić: „Zbyt wiele osób na mnie teraz polega – nie mogę się zmienić.”

Mechanizmy obronne: sublimacja, pozorowanie reakcji i wyparcie.

Poprawa poczucia własnej wartości

Możliwe jest, aby organizatorzy szkolenia utworzyli program, który wzmocni poczucie własnej wartości uczniów za pomocą metod pedagogicznych. Jednym z modeli, które mogą dać takie rezultaty jest nauka samodzielna, pozwalająca uczniom na uprawomocnienie, a co za tym idzie na podniesienie poczucia własnej wartości. Ważnym elementem tego procesu jest teoria społecznego uczenia się, którą można wyjaśnić jako model łączący teorię przemyślanych działań i zaplanowanych zachowań. Oznacza to, że zachowanie podlega dobrowolnej kontroli i opiera się na założeniu, że zachowanie jest racjonalne. Ponadto, teoria społecznego uczenia się bierze również pod uwagę perspektywę środowiskową i społeczną.

Konkretny model, który obejmuje to holistyczne podejście to teoria społecznego poznania, która dotyczy interakcji pomiędzy człowiekiem a środowiskiem, funkcjonujących według zasady wzajemnego determinizmu. Oznacza to, że proces poznania osobistego to również istotny czynnik.

Szczególne znaczenie mają trzy czynniki kognitywne:

- a) obserwacja zachowań i nauka na tej podstawie;
- b) przewidywanie i określanie wartości różnych aspektów behawioralnych; oraz
- c) wiara we własne możliwości²⁵.

W przypadku włączenia i zrozumienia nauki samodzielnej ze społecznym uczeniem się, uczniowie angażują się w sytuacje, które stymulują proces ich uprawomocnienia. Jest to proces rozwoju zarówno uczniów, jak i nauczycieli.

²⁵ Nutbeam D, Harris E. (2004) *Theory in a Nutshell*. North Ryde: McGraw-Hill Australia Pty Ltd.

Umiejętności nabywane w tym procesie pozwalają uczestnikom lepiej kontrolować swoją sytuację, oceniać możliwości i mieć poczucie panowania nad swoją sytuacją. w rzeczywistości mogą zbudować kontrolę raczej wewnętrzną niż zewnętrzną, w związku zarówno ze swoją nauką, jak i do pewnego stopnia w związku z życiem. Fakt, że czują, iż mogą wpływać na pewne aspekty swojego szkolenia/edukacji i mają pewną kontrolę jest bardzo korzystne dla rozwoju prawidłowego poczucia własnej wartości.

Ważne jest, aby nauczyciel zrozumiał, że te korzystne i ważne aspekty mają pozytywny wpływ na zachowanie, szczególnie w środowisku kształcenia i w związku z przygotowaniem danej osoby do osiągnięcia jej głównego celu – poprawy umiejętności podstawowych i/lub zdobycia pracy. Możliwa jest również adaptacja programu nauczania tak, aby można go było wykorzystać w różnym stopniu celem odniesienia się do kwestii dotyczących życia uczniów, w zależności od dostępnych środków, jako że istnieje wiele współzależności pomiędzy kształceniem, a życiem codziennym, mających wpływ na rezultaty końcowe.

Tabela 1: Proces samodzielnej nauki

	Uczeń	Nauczyciel	
Etap 1	Zależny	Zarządza, szkoli	Szkolenie z natychmiastowymi opiniami. Powtarzanie. Wykłady informacyjne. Przewycięzanie niedostatków i oporu.
Etap 2	Zainteresowany	Motywuje, prowadzi	Inspirujące wykłady z dyskusją sterowaną. Ustalanie celów i strategii nauki.
Etap 3	Zaangażowany	Pomaga	Dyskusja z udziałem nauczyciela, który bierze w niej udział na równych warunkach. Seminaria. Projekty grupowe.
Etap 4	Samodzielny	Konsultuje, przekazuje	Staż, prace pisemne, praca indywidualna lub samodzielna nauka w grupach.

Czym są umiejętności społeczne?

Umiejętności społeczne to komunikacja, rozwiązywanie problemów, podejmowanie decyzji, zarządzanie sobą i zdolność relacji, które pozwalają nawiązywać i utrzymywać pozytywne relacje społeczne z innymi. Niedobór lub nadmiar zachowań społecznych ma wpływ na naukę, nauczanie, zarządzanie zajęciami i środowisko nauki.

Istotą umiejętności społecznych są umiejętności osobiste równoważne do umiejętności marketingowych w biznesie. Możesz być wspaniałą osobą, ale jeśli nie wiesz, jak zaprezentować się innym w sposób, który pomoże im „Cię kupić”, nie znajdziesz wielu „klientów” (np. przyjaciół).

Dobrze opanowane umiejętności społeczne pomagają uczniom pokazać się z najlepszej strony i osiągnąć maksymalną aktywność. Gdy uczniowie mają dobre umiejętności społeczne, mają narzędzia potrzebne do nawiązywania dobrych relacji z innymi uczniami i współpracownikami.

Kompetencja społeczna to ogólne funkcjonowanie społeczne danej osoby, składające się z wielu ogólnych umiejętności społecznych, związane z akceptacją przez innych uczniów, akceptacją ze strony nauczyciela, w tym sukces edukacyjny i sukces po opuszczeniu szkoły. Uczeń posiadający umiejętności społeczne potrafi reagować na dane środowisko w sposób tworzący, podtrzymujący i umacniający pozytywne relacje interpersonalne.

Wielu naszych uczniów nigdy nie nauczyło się „poprawnego zachowania” w kontekstach społecznych (sytuacjach, w których muszą wchodzić w interakcje lub radzić sobie z innymi). Być może nie otrzymali żadnych wskazówek w tym kierunku w domu. Być może nie mieli dobrych przykładów w domu i sąsiedztwie, gdzie promowano „dobre” zachowanie, ale go nie stosowano.

Nie ma jednej umiejętności społecznej – jest ich wiele. Obejmują one umiejętności faktyczne, wiedzę i przekonania o sobie i o świecie, które składają się na lepszą umiejętność zarządzania relacji z innymi uczniami, nauczycielami i (w przyszłości) ze współpracownikami:

- Współpraca
- Dzielenie się
- Udział
- Przyjaźń
- Pomoc innym
- Cierpliwość
- Postępowanie według wskazówek
- Zamiana ról
- Pozostawanie przy zadaniu

- Akceptowanie różnic
- Słuchanie
- Chwalenie innych i powstrzymywanie się przed upokarzającymi uwagami
- Pozytywna komunikacja i interakcje
- Uprzejmość
- Dobre maniery
- Szacunek do siebie i innych

Uczniowie zachowujący się niewłaściwie w ramach interakcji z innymi, mają przed sobą długą i trudną drogę. Jeżeli nasi uczniowie nie posiadają wystarczających umiejętności społecznych (jak wspomniano powyżej), na nas spoczywa odpowiedzialność nauczania ich.

Najważniejsze przy wykorzystywaniu obiektów sportowych jest uświadomienie sobie, że „siłę gry” można wykorzystać do nauki. Oznacza to, że część dotycząca korzyści, jakie umiejętności społeczne czerpią ze sportu, pomaga uczniom niezależnie rozwijać umiejętności społeczne, tzn. uczniowie samodzielnie wykonują zadania szkoleniowe, zamiast pasywnego absorbowania informacji ze strony nauczyciela. „Trening umiejętności społecznych” to ogólny termin określający działania na obszarach zachowań, promujące produktywniejsze i pozytywniejsze interakcje z innymi.

NAUKA KOMPETENCJI

Póki co wymagana nauka umiejętności i kompetencji opisywana była w konkretnych kontekstach. w tym rozdziale przedstawimy podsumowanie najważniejszych kompetencji potrzebnych do pracy w charakterze trenera w ramach modelu Golden Goal Plus. Wymogi te odnoszą się zasadniczo do wszystkich nauczycieli.

Kompetencje interpersonalne

Nauczyciele posiadający kompetencje interpersonalne są dobrymi przywódcami. Tworzą przyjazną atmosferę współpracy i stymulują do otwartej komunikacji. Sprzyjają autonomii uczniów, a w interakcjach z uczniami starają się uzyskać równowagę pomiędzy:

- Przewodnictwem a doradztwem
- Kierowaniem a podążaniem za innymi
- Konfrontacją a pojednaniem
- Środkami poprawczymi a stymulacją

Ponadto, muszą pomagać wszystkim uczniom stać się samodzielnymi i odpowiedzialnymi osobami, które dobrze znają swoje ambicje i możliwości. Aby być w stanie w pełni wypełniać ten obowiązek, nauczyciel musi posiadać umiejętności pedagogiczne. Nauczyciele z takimi umiejętnościami oferują uczniom, dzięki bezpiecznemu środowisku nauki i pracy, strukturę oparcia, gdy uczniowie muszą dokonywać wyborów; potrafią również stymulować przyszły rozwój osobisty swoich uczniów. Nauczyciele tacy muszą dopilnować, aby ich uczniowie:

- Wiedzieli, że mają swoje miejsce, że są mile widziani i doceniani
- Traktowali się z szacunkiem i brali odpowiedzialność za siebie nawzajem
- Potrafiliby przejmować inicjatywę i pracować samodzielnie
- Nauczyli się odkrywać, co lubią i jakie mają ambicję oraz, na tej podstawie, dokonywać wyborów dotyczących dalszej nauki i kariery

Kompetencje pedagogiczne

Nauczyciele posiadający kompetencje pedagogiczne zapewniają uczniom bezpieczne środowisko nauki i pracy, gdzie odnajdują swoje miejsce i strukturę do rozwoju społecznego, emocjonalnego i moralnego. Nauczyciele tacy muszą dopilnować, aby ich uczniowie:

- Wiedzieli, że mają swoje miejsce, że są mile widziani i doceniani.
- Traktowali się z szacunkiem i brali odpowiedzialność za siebie nawzajem.

- Potrafiли przejmować inicjatywę i pracować samodzielnie.
- Nauczyli się odkrywać, co lubią i jakie mają ambicję oraz, na tej podstawie, dokonywać wyborów dotyczących dalszej nauki i kariery.

Kompetencje organizacyjne

Dzięki nauczycielom posiadającym kompetencje organizacyjne uczniowie potrafią pracować w uporządkowanym i zorientowanym na zadania środowisku. Nauczyciele tacy dbają o to, aby uczniowie:

- Wiedzieli, na czym stoją i ile swobody mają dla własnych inicjatyw.
- Wiedzieli, co muszą (lub mogą) zrobić, jak również jak i w jakim celu muszą (lub mogą) to zrobić.

Kompetencje współpracy z innymi nauczycielami

Nauczyciele posiadające kompetencje współpracy z innymi nauczycielami przyczyniają się do tworzenia dobrej atmosfery pedagogicznej w szkole, dobrej wzajemnej współpracy i dobrej organizacji szkoły, co oznacza, że:

- Komunikują się i skutecznie współpracują z innymi nauczycielami.
- Mają konstruktywny wkład w zebrania i innego rodzaju konsultacje w szkole, jak również w działania konieczne do dobrego prowadzenia szkoły.
- Mają wkład w rozwój i doskonalenie szkoły, w której pracują.

Kompetencje związane z refleksją i samorozwojem

Nauczyciele posiadający kompetencje związane z refleksją i samorozwojem regularnie zastanawiają się nad swoimi poglądami i kompetencjami zawodowymi. Aktualizują swoją wiedzę zawodową i powiększają ją, a ponadto:

- Wiedzą, co jest ważne w ich pracy zawodowej i jakie są podstawowe standardy, wartości i poglądy edukacyjne.
- Dokładnie znają swoje własne umiejętności oraz mocne i słabe strony.
- Systematycznie pracują nad swoim rozwojem zawodowym.
- Dostosowują swój rozwój osobisty do polityki szkoły i korzystają ze wszelkich możliwości związanych z rozwojem osobistym, jakie oferuje szkoła.

Rozpoznawanie problemów z czytaniem i pisaniem

Niemal wszystko, co wiemy o sytuacji życiowej „analfabetów funkcjonalnych”, czyli osób, które mają poważne problemy z pisaniem i czytaniem (patrz definicje powyżej) pochodzi od osób, które przyznały się już do danych problemów, zapisując się na zajęcia do różnych instytucji oferujących kursy umiejętności podstawowych. Ponadto, dostępne są informacje z kilku badań nad daną grupą osób. Ogólnie rzecz biorąc, nie jest możliwe określenie typowego pochodzenia analfabetów funkcjonalnych, jako że osoby te charakteryzują się szeregiem różnych cech. Niemniej jednak możemy określić główne tendencje dotyczące na przykład edukacji oraz statusu społecznego, czy zawodowego, typowych zawodów itp. Jednocześnie ważne jest rozróżnienie kilku grup.

Najwyraźniej analfabetyzm funkcjonalny może dotyczyć praktycznie każdej grupy wiekowej. w grupie do 35 lat na kursy umiejętności zawodowych uczęszcza więcej mężczyzn niż kobiet, podczas gdy w grupie powyżej 35 lat te proporcje ulegają odwróceniu. Można to wyjaśnić specyficzną sytuacją większości (młodszych) kobiet, które gdy uświadomią sobie swoje problemy z czytaniem i pisaniem i chcą uczęszczać na odpowiedni kurs, najczęściej napotykają problemy organizacyjne (opieka nad dziećmi, obowiązki rodzinne, obciążenie obowiązkami rodzinnymi i zawodowymi jednocześnie).

Sytuacja młodych osób dotkniętych analfabetyzmem funkcjonalnym na wiele sposobów różni się od sytuacji osób starszych. Najczęściej osoby młode mają za sobą niedawne frustrujące doświadczenia szkolne. Niemniej jednak nie znają jeszcze wszystkich negatywnych skutków swoich problemów z czytaniem i pisaniem związanych z pracą. Dlatego też nie mają jeszcze wystarczającej motywacji do udziału w kursach umiejętności podstawowych w porównaniu z innymi, których dotknęły ogromne straty (czasem nawet utrata pracy), a którzy podjęli już decyzję o „ujawnieniu się” i rozwiązaniu swojego problemu.

Niemniej jednak, ze względu na rosnące wymagania na wszystkich obszarach zawodowych, równie ciężko jest dostać szansę wejścia na rynek pracy młodej osobie borykającej się z problemem analfabetyzmu, jak utrzymać posiadaną już pracę.

- **Edukacja**

Większość analfabetów funkcjonalnych albo uczęszczała do szkół specjalnych lub (częściowo) ukończyła szkołę średnią. Większość osób poniżej 35 roku życia, których dotyczy ten problem uczęszczała do szkół specjalnych, co wskazuje na to, że na przestrzeni ostatnich 10 lub 20 lat ogólnymi problemami z nauką zajmowano się znacznie lepiej niż wcześniej, znajdując i „przefiltrowując” uczniów z takimi problemami i ucząc ich w oddzielnych klasach. Niemniej jednak, nadal jest oczywiste, że nawet w tego typu szkołach specjalnych problemy z czytaniem i pisaniem poszczególnych uczniów nie są wystarczająco często wykrywane i/lub rozwiązywane.

Większość analfabetów funkcjonalnych powyżej 35 roku życia chodziło do „zwykłych” szkół podstawowych i średnich. Można zatem założyć, że w tym czasie problemy z czytaniem i pisaniem albo nie były (w pełni) wykrywane, albo były lekceważone przez nauczycieli i w takich sytuacjach uczniowie byli jakoś „przeciągani” z klasy do klasy.

W obu przypadkach ogromna liczba osób dotkniętych danym problemem (prawie 80%) nie ukończyło wszystkich klas szkoły.

- **Status zawodowy**

Według kilku badań, osoby mające duże problemy z czytaniem i pisaniem znacznie częściej doświadczają bezrobocia niż inni. Zachodzi duża zależność pomiędzy analfabetyzmem funkcjonalnym a upośledzeniem na rynku pracy. w zasadzie większość zawodów jest niedostępna dla osób o niskich umiejętnościach czytania, pisania i liczenia.

Tabela 2: Typowe wzorce zachowań osób mających problemy z czytaniem i pisaniem

TYPOWE WYMÓWKI I ZACHOWANIA PRZEJAWIANE PRZEZ ANALFABETÓW FUNKCJONALNYCH w SYTUACJACH WYMAGAJĄCYCH CZYTANIA I/LUB PISANIA

- Mówią, że zapomnieli okularów i proszą osobę, która dała im formularz, żeby wypełniła go za nich. Jeżeli wiedzą, że ich nieumiejętność czytania lub pisania wyjdzie na jaw, mogą przynieść ze sobą elementy rozpraszające, takie jak psa, dziecko, telefon komórkowy, który ciągle dzwoni.
- Mówią, że się spieszą i chcą zabrać dokument lub formularz ze sobą i przynieść go później. w domu wypełnia go za nich ktoś inny.
- Mogą powiedzieć na przykład: „Przed wypełnieniem formularza muszę zapytać o to żonę/męża, więc czy mogą zabrać go ze sobą i przynieść później?”
- Przychodzą ze znajomym, partnerem lub rodzicem, który „zajmuje się takimi rzeczami”.
- Pytają, gdzie podpisać formularz, nawet go wcześniej nie czytając.
- Denerwują się i udzielają wymijających odpowiedzi, jeśli zapyta się ich o kwalifikacje, świadectwa itp.
- Robią się agresywni lub sfrustrowani, udając że powodem tego jest wypytywanie.
- Mówią, że chcą zapisać tylko na taki kurs, w przypadku którego nie trzeba wypełniać żadnych formularzy.
- Nieustannie się spóźniają lub nie przychodzą na spotkania.
- Nie są pewni swojej przeszłości, np. wcześniejszych miejsc zatrudnienia itp.
- W przypadku spraw w takich instytucjach, jak banki, osoby mające problemy z czytaniem i pisaniem zdecydowanie wolą kontakty osobiste i wolą zawsze chodzić do tego samego oddziału i rozmawiać z tą samą osobą.
- Bardzo opierają się przed używaniem obsługi telefonicznej i skomputeryzowanych stoisk.
- Czują się zdecydowanie lepiej w kontaktach z firmą, gdy mogą rozwijać relacje tylko z jedną osobą, z którą spotykają się przy okazji każdej wizyty.
- Pierwszy kontakt z urzędnikiem jest zazwyczaj decydujący i jeśli wykaże się on delikatnością i nie jest protekcyjny, prawdopodobnie relacje rozwiną się dobrze.
- Mechanizmem wielu takich osób są uniki z nadzieją, że jeśli się czegoś będzie unikać, to minie.

- Nigdy nie wypełniają niczego na miejscu, ale zabierają formularze itp. ze sobą i przynoszą przy następnej wizycie.
- Nieustannie proszą o wyjaśnienie tego, co właśnie przeczytali.
- Nie poruszają oczami podczas „czytania”.
- Nie reagują na wysłane zawiadomienia, rachunki itp.
- Proszą raczej o telefon niż przesyłanie informacji pocztą.
- Ogólnie rezygnują z wydarzeń, w których musieliby czytać i/lub pisać.
- Ze społecznego punktu widzenia często wydają się nieśmiali, skrępowani i małomówni.
- Mogą zachowywać się agresywnie lub ciągle żartować, aby zamaskować niską pewność siebie.
- Jeżeli coś piszą, robią błędy ortograficzne, litery i słowa są odwrócone, niektóre litery są pomijane.
- Mówią, że mają kontuzjowane ramię lub rękę, czasem nawet posuwają się do założenia bandaża lub temblaku.

Rozpoznawanie problemów z wycuciem czasu i przestrzeni

Osoby młode mające problemy z wycuciem czasu i przestrzeni często mają za sobą niedawne frustrujące doświadczenia szkolne. Osoby mające poważne problemy z czytaniem i pisanem znacznie częściej pozostają bezrobotni niż inni i mają mniejszą motywację do udziału w kursach umiejętności podstawowych.

Tabela 3: Typowe oznaki problemów z wycuciem czasu i przestrzeni

TYPOWE OZNAKI I ZACHOWANIA U OSÓB, KTÓRYM BRAK WYCUCIA CZASU

- Nie potrafią zrekonstruować wydarzeń ze swojej przeszłości / ostatnich wydarzeń / historii najnowszej.
- Często bez powodu przychodzą na spotkania za późno lub za wcześnie
- Nie potrafią umiejscowić wydarzeń w odniesieniu do chwili obecnej (pojęcia przed, w trakcie, po)
- Nie potrafią oszacować, czy będą na czas (za wcześnie, za późno)
- Nie rozumieją pojęcia chronologii czy jednostek czasu (godzina, dzień, miesiąc, rok)
- Nie potrafią odczytywać ani zapisywać czasu na różne sposoby
- Mają problemy z oceną tego, ile coś będzie trwało
- Nie potrafią obliczyć wieku na podstawie daty urodzenia
- Nie potrafią uporządkować kilku wydarzeń chronologicznie
- Nie potrafią planować przyszłości

... ZAKŁÓCENIA I BŁĘDY ZWIĄZANE Z PRZESTRZENIĄ

- Nie potrafią określić konkretnych miejsc
- Nie odróżniają góry/dółu, strony lewej/prawej, przodu/tyłu, daleko/blisko
- Nie potrafią zapisać czegoś we właściwym miejscu w zeszycie lub na tablicy
- Nie potrafią oceniać odległości
- Nie rozpoznają elementów miasta na mapie drogowej

Kompetencje związane z wykorzystaniem komputera i nowych mediów

Nowe media to narzędzia, które wykorzystane będą do skutecznej integracji treści sportowych i do tworzenia atrakcyjnego środowiska nauki. Dlatego też komputery i szerokopasmowe łącza internetowe powinny być do dyspozycji uczniów jako narzędzia ich pracy indywidualnej w przypadku nauki samodzielnej oraz do wykonywania zadań warsztatowych, do wyszukiwania informacji, komunikacji i współpracy.

Pomimo tego, że nie kwestionuje się konieczności posiadania podstawowych umiejętności związanych z mediami oraz wsparcia umiejętności korzystania z komputera jako kwalifikacji kluczowych, może się okazać, że nie przyjęto jeszcze jednoznacznego rozumienia integracji obsługi komputera w procesie nauczania i nauki.

W najściślejszym znaczeniu tego terminu, „umiejętności związane z mediami” oznaczają umiejętność danej osoby poruszania się po świecie mediów w krytyczny, refleksyjny i niezależny sposób, z poczuciem odpowiedzialności, wykorzystując media jako środki niezależnego i twórczego wyrazu. Umiejętności związane z mediami oznaczają również świadomość mediów, ich wykorzystania i kreatywnej aranżacji.²⁶

²⁶ Gapski, Harald / Gehrke, Gernot (2004), *Media Competence*

CZĘŚĆ 2

WSTĘP

Model „Golden Goal Plus” łączy w sobie wykorzystanie zainteresowań sportowych grupy docelowej z wykorzystaniem sportu jako podstawy pedagogicznej. Celem uprawnienia dorosłej młodzieży z całej Europy, znajdującej się w trudnym położeniu, międzynarodowe partnerstwo utworzyło pięć modułów „Treningu umiejętności podstawowych dla młodych dorosłych w trudnym położeniu, połączonego z ćwiczeniami sportowymi”.

Aby podnieść zainteresowanie uczniów, konieczna jest praca na podstawie zainteresowań sportowych danej grupy, zaczynając od ustalenia głównych zainteresowań i dyscyplin pośród uczestników, a następnie próbując włączyć dane tematy do poszczególnych lekcji. Doradztwo uwzględniające różnice płci jest niezwykle ważne na tym obszarze, jako że istnieją różnice pomiędzy zainteresowaniami sportowymi kobiet i mężczyzn. Jednocześnie należy unikać stereotypów – są dziewczęta i kobiety, które zarówno oglądają piłkę nożną, jak i grają w nią, a także chłopcy i mężczyźni, którzy oglądają i ćwiczą gimnastykę.

Jednym z zadań edukacyjnych, szczególnie gdy ma się do czynienia z uczniami w trudnym położeniu, jest stymulacja pozytywnych zachowań, które pomogą im się skuteczniej uczyć i działać. w niniejszym podręczniku²⁷ umiejętności społeczne definiowane są jako konkretne strategie wykorzystywane przez daną osobę do skutecznego wykonywania zadań społecznych, dzięki czemu można ją uznać za posiadającą umiejętności społeczne. Wyposażając uczniów w umiejętności społeczne, można uniknąć pojawieniu się wielu problemów związanych z zachowaniem.

Podstawowe znaczenie przy wykorzystaniu obiektów sportowych ma uświadomienie sobie faktu, iż „siłę gry” można wykorzystać do nauki. Oznacza to, że dla modułu dotyczącego umiejętności społecznych korzystne będą odniesienia do sportu, które pomogą uczniom rozwinąć własne umiejętności społeczne, tj. uczniowie samodzielnie wykonują zadania szkoleniowe, zamiast pasywnego absorbowania informacji ze strony nauczyciela. Sposób, w jaki moduły integrują ćwiczenia sportowe do kształcenia umiejętności sportowych różni się w wyważeniu trzech poziomów wpływu: zainteresowania ćwiczeniami sportowymi, treści sportowych odpowiadających zainteresowaniom grupy docelowej i środowisk sportowych dostarczających środowiska nauki, które nie jest kojarzone z negatywnymi doświadczeniami szkolnymi, strachem przed stałymi porażkami i dyskryminacją.

Lekcje należy planować lub przystosowywać tak, aby odpowiadały tematowi i zdolnościom uczniów. Przy planowaniu lekcji należy pamiętać cały czas o następujących trzech elementach: Zaangażowanie – Nauka – Aktywacja.

Zaangażowanie

Oznacza to zainteresowanie uczniów zajęciami. Angażowanie uczniów jest ważne dla procesu nauki.

²⁷ patrz rozdział „Czym są umiejętności społeczne?”

Nauka

Każda lekcja powinna się skupiać na czymś konkretnym. Takim elementem lekcji może być skupienie się na dowolnym obszarze zainteresowań. Etap nauki może obejmować również powtórzenie i rozszerzenie wcześniej omówionego materiału.

Aktywacja

Opowiadanie uczniom o teoretycznych aspektach nie wystarcza do tego, by się czegoś nauczyli. Aby uczniowie odkryli własne zastosowania wiedzy i umiejętności, muszą dostać szansę wypróbowania ich. Na etapie aktywacji uczniowie otrzymując zadania wymagające nie tylko wykorzystania treści omawianej danego dnia, ale również wiedzy, którą nabyli wcześniej.

Lekcje muszą również być pewnie prowadzone.

- Dokładnie ustalaj kolejność elementów teoretycznych i praktycznych, aby pomóc uczniom nabyć techniki i wiedzę i zrozumieć, do czego potrzebne jest to, czego się uczą poprzez ćwiczenia praktyczne.
- Ucz korzystając ze strategii nauki w szerokim zakresie kontekstów.
- Starannie układaj zadania związane z umiejętnością myślenia, tworząc problemy stanowiące wystarczające wyzwanie, aby zmusić uczniów do wysiłku, ale nie zniechęcić ich.
- Regularnie różnicuj zadania, aby uczniowie widzieli jak i do jakiego stopnia bieżące umiejętności można z powodzeniem wykorzystać w mniej znanych zadaniach i sprawdzaj, na jakich obszarach konieczne jest uzupełnienie wiedzy.
- Wydawaj konkretne opinie o uczniach, nie tylko o tym, jak sobie radzą, ale również mówiąc, co zrobić, aby było lepiej.
- Zachęcaj uczniów do samooceny, powtórzeń i refleksji (myślenia o własnej nauce), wykorzystując ich pracę do pomocy przy nauce refleksyjnej.

Moduły przewidują różne poziomy procesy edukacyjne i pozwalają na elastyczne wykorzystanie zgodnie z różnymi wymogami. Niniejszy zbiór metod można wykorzystać w ramach szerokiej gamy środków i interakcji. Zestaw zadań „Golden Goal Plus” zawiera wiele przykładów ćwiczeń, które można wykorzystać celem wsparcia założeń nauczania każdego z modułów.

- MODUŁ 1 – Umiejętność czytania i pisanie
- MODUŁ 2 – Umiejętność liczenia
- MODUŁ 3 – Umiejętności społeczne
- MODUŁ 4 – Obsługa komputera
- MODUŁ 5 – Języki obce

MODUŁ I – UMIEJĘTNOŚĆ CZYTANIA I PISANIA

Ten moduł pomaga uczniom rozwinąć umiejętności podstawowe związane z czytaniem i pisanem i odkryć swoje zdolności, aby zastosować je w dążeniu do „danych” celów w standardowych sytuacjach.

Moduł ten służy do nauki podstawowego poziomu umiejętności czytania i pisania. Podzielony jest na trzy rozdziały, obejmujące umiejętność:

- Mówienia i słuchania
- Czytania
- Pisanie

Moduł dotyczący umiejętności czytania i pisania można dostosować do potrzeb konkretnej klasy. Ogólnym celem tego modułu jest odpowiedź na praktyczne potrzeby uczestników, zachęcając ich do aktywnego uczestnictwa, samodzielnej kontroli i przede wszystkim czerpania radości z nauki.

Mówienie i słuchanie

Założenia nauczania

- Słuchanie, rozumienie, interpretacja i reakcja na język mówiony, w tym opowieści (proste lub złożone, krótkie lub długie), informacje, oświadczenia, pytania, wyjaśnienia i instrukcje różnej długości i złożoności, związane z konkretnymi zainteresowaniami sportowymi i doświadczeniami osobistymi, zarówno w kontaktach osobistych z rozmówcą/ami lub w innego rodzaju kontaktach (np. telefonicznych).
- Mówienie celem przekazania podstawowych informacji, pomysłów, uczuć i opinii na tematy sportowe związane z doświadczeniami osobistymi lub wiadomościami w mediach, zarówno w kontaktach osobistych z rozmówcą/ami lub w innego rodzaju kontaktach.
- Dyskusja z jedną lub kilkoma osobami w znajomej sytuacji, odpowiednie spostrzeżenia/uwagi i reakcje na to, co mówią inni, celem osiągnięcia porozumienia na tematy sportowe związane z doświadczeniami osobistymi lub wiadomościami w mediach, zarówno w kontaktach osobistych z rozmówcą/ami lub w innego rodzaju kontaktach.

Szczegółowe założenia nauczania

- Słuchanie celem zrozumienia najważniejszych/głównych elementów opowieści, prezentacji, informacji, oświadczeń, pytań, wyjaśnień i instrukcji (zawierających elementy graficzne, tabele i plany) różnej długości i złożoności.
- Uważne słuchanie celem dedukcji/wydobycia informacji szczegółowych z opowieści, prezentacji, informacji, oświadczeń, pytań, wyjaśnień i instrukcji (zawierających elementy graficzne, tabele i plany) różnej długości i złożoności.

- Słuchanie celem postępowania zgodnie z prostymi/złożonymi instrukcjami, pytanie o dalsze informacje/wyjaśnienia.
- Słuchanie i reakcja/odpowiedź na prośbę o podanie danych osobowych.
- Słuchanie i określanie wyrażonych pomysłów, emocji i opinii.
- Słuchanie i adekwatna reakcja na odmienne punkty widzenia.
- Wyraźne mówienie, aby być dobrze słyszonym i rozumianym w różnych sytuacjach/interakcjach.
- Mówienie, słuchanie i reagowanie w prostych interakcjach w codziennych kontekstach.
- Formułowanie i odpowiadanie na prośby za pomocą odpowiednich terminów i zwrotów grzecznościowych.
- Formułowanie i zadawanie pytań celem uzyskania konkretnych informacji w różnych sytuacjach/interakcjach.
- Formułowanie i zadawanie pytań celem wyjaśnienia pewnych kwestii.
- Jasne wyrażanie faktów, obliczeń i opisów.
- Odpowiadanie na szereg pytań związanych z doświadczeniem zawodowym lub wiadomościami sportowymi w mediach.
- Zrozumienie głównych punktów i branie udziału w dyskusjach.
- Korzystanie z różnych strategii komunikacyjnych celem potwierdzenia lub wyjaśnienia pewnych kwestii.
- Udział w dyskusjach zgodnie z danym tematem.

Główne treści szkoleniowe

- Podstawowe zasady słuchania/mówienia.
- Główne założenia słuchania/mówienia.
- Różne metody słuchania (np. słuchanie aktywne, słuchanie logiczne...).
- Słuchanie celem wyłapania kluczowych słów.
- Główne bloki słuchania/mówienia.
- Słowa, frazy, wyrażenia.
- Charakterystyka językowa narracji, opowiadań, prezentacji.
- Podstawowe i powszechne zasady społeczne najczęstszych wymian słownych.
- Znaczniki sekwencji i słowa łączące.
- Znaczniki sekwencji w instrukcjach (np. *najpierw*, *następnie*, *potem*) oraz wyjaśnieniach.
- Zasady skutecznych interakcji z inną osobą i w grupie.
- Różnego rodzaju formy grzecznościowe.
- Różnego rodzaju formy pytań, odpowiedzi, prośb.
- Sygnalizacja wyrażania opinii.

- Podstawowy metajęzyk celem odróżnienia tekstów pisemnych od ustnych.
- Strategie brania pod uwagę innych punktów widzenia i właściwych odpowiedzi.
- Skojarzenia słowne.
- Podstawowe koncepcje komunikacji.
- Strategie wyjaśniania i potwierdzania zrozumienia.
- Język werbalny i niewerbalny.
- Interakcje bezpośrednie z jedną osobą lub w znajomej grupie wspierającej.
- Interakcje telefoniczne.
- Prędkość mowy.
- Gesty i innego rodzaju wskazówki wizualne.
- Interakcje emfatyczne i wspierające.
- Tematy dotyczące kwestii życia codziennego.
- Istota własnego doświadczenia ucznia w mówieniu i słuchaniu.
- Główne style: perswazyjny, pouczający, opisowy.
- Połączenia logiczne pomiędzy słowami we frazie.
- Połączenia logiczne pomiędzy frazami.

PRZYKŁAD**UMACNIANIE MOTYWACJI ZA POMOCĄ DZIAŁANIA: GRA W PIŁKĘ W KLASIE**

- mówienie i słuchanie – tworzenie i zapamiętywanie prostych zdań, ćwiczenie powtarzania
- ruch fizyczny, który uaktywnia uczniów i tworzy środowisko „włączenia”

Kurs ogólnie związany jest z potrzebami uczniów w zakresie umiejętności podstawowych. Aby powtórzenia nie były nudne, ale aktywowały i integrowały uczniów, w trakcie kursu wymyślono grę i wykorzystano ją wiele razy w związku z różnymi tematami. Podstawowe zasady są bardzo proste:

Uczestnicy (niewielkie grupy) stoją w kole. Uczestnicy rzucają piłkę do wybranej przez siebie osoby. Osoba, która ma piłkę musi wypowiedzieć zdanie na dany temat i za każdym razem jest to tylko jedno zdanie.

Czasem gra w piłkę wykorzystywana była jako zawody, tzn. uczniowie musieli zgadnąć, co mieli na myśli ich koledzy (dyscyplinę sportu, konkretny mecz, zawód), przez co musieli zapamiętać zdania każdego z uczestników. Czasem gra była wstępem do innych zadań, tj. uczniowie musieli zapamiętać zdania każdego z uczestników, a następnie je zapisać (indywidualnie / w parach) lub musieli przekazać i zmodyfikować zdania, ćwicząc na przykład stronę bierną, przeczenia, budowę zdań itp. i powtarzać zdania ustnie.

Początkowo temat gry zawsze ustalał trener, ale później wykorzystywana była ona do zachęcania uczniów do aktywnego udziału, samostanowienia i przejmowania odpowiedzialności, realizowania potrzeby powtarzania i aktywacji.

Uczniowie dobrze identyfikowali się z celami gry i uczyli się wykorzystywać ją jako narzędzie pozwalające im na wyrażenie własnych pomysłów i przyjemne (a czasem zwariowane) doświadczenie szkoleniowe. Gra okazała się skuteczną techniką w przypadku osób, które gorzej radzą sobie w trakcie zajęć klasowych, ponieważ to oni mają kontrolę i sami wybrali sposób nauki. Szczególnie mężczyznom podobały się zawody i mieli wiele własnych pomysłów. Pomogło to im pozbyć się zahamowań i sprawiło, że wiele się śmiali. O tego typu doświadczeniach szkoleniowych nieprędko zapomną.

Czytanie

Założenia nauczania

- Czytanie, rozumienie, interpretacja tekstów (prostych lub złożonych, długich lub krótkich) związanych z zainteresowaniami sportowymi grupy, przy wsparciu nauczyciela lub niezależnie.
- Czytanie i uzyskiwanie podstawowych lub dalszych informacji, głównych zasad i szczegółów zawartych w tekście (prostym lub złożonym, długim lub krótkim), związanym z zainteresowaniami sportowymi i wiadomościami w mediach.
- Wykorzystywanie różnych strategii czytania celem zrozumienia i interpretacji szeregu tekstów.

Szczegółowe założenia nauczania

- Znajomość i rozpoznawanie liter alfabetu, cyfr i liczb.
- Znajdowanie i określanie prostej/złożonej budowy zdań.
- Odczytywanie prostych, regularnych, często używanych słów.
- Rozpoznawanie często używanych skrótów.
- Rozumienie wiadomości składających się z jednego słowa, szeregu słów lub jednej frazy.
- Czytanie i zrozumienie ogólnego sensu krótkich/długich tekstów związanych z wybranym tematem sportowym.
- Rozumienie krótkich/długich tekstów związanych z wybranym tematem sportowym.
- Określenie i rozumienie głównych wydarzeń w tekstach chronologicznych i instrukcjach/wyjaśnieniach.
- Czytanie słów, kojarząc pisanie i dźwięki.
- Określanie różnych zastosowań tekstów.
- Uzyskiwanie szczegółowych lub dalszych informacji dzięki dokładnemu czytaniu.
- Rozpoznawanie powszechnych i przydatnych źródeł informacji.
- Wykorzystywanie różnych strategii celem zrozumienia nieznanymi słów lub lokalizacji informacji.
- Analiza tekstu celem zlokalizowania informacji.
- Stosowanie znaków przestankowych i wielkich liter celem ułatwienia zrozumienia tekstu.
- Korzystanie ze słownika celem wyszukiwania nieznanymi słów.
- Głośne czytanie w ekspresywny sposób i z odpowiednią interpretacją.
- Odczytywanie i interpretacja tabel, wykresów i schematów.
- Rozwijanie i poszerzanie słownictwa, zakresu znaków i symboli.

Główne treści szkoleniowe

- Alfabet.
- Spółgłoski i samogłoski,
- Cyfry i liczby,
- Słowa,
- Wzorce gramatyczne,
- Słowa łączące i przysłówki,
- Koncepcja zdania i tekstu,
- Budowa zdania,
- Budowa tekstu,
- Cel tekstu,
- Różnego rodzaju typy i formaty tekstów,
- Zasady językowe,
- Podstawowy metajęzyk odróżniający teksty mówione od pisanych,
- Wyrazy złożone, przedrostki, przyrostki, odmienianie końcówek, liczba mnoga,
- Dzielenie słów na sylaby,
- Znaki interpunkcyjne i wielkie litery,
- Różne zastosowanie znaków interpunkcyjnych i wielkich liter,
- Fonemy i grafemy,
- Głoski,
- Głoski w znanych słowach,
- Dźwięk a litery i ogólne zasady ortograficzne,
- Znaczenie symboli nie zawierających słów.
- Znaczenie powszechnych znaków i symboli.
- Istota kolejności wyrazów i jej znaczenie.
- Często pojawiające się słowa kluczowe.
- Techniki rozpoznawania słów.
- Znaczenie osobistych doświadczeń językowych.
- Ilustracje i znaczenie graficzne.
- Zależność pomiędzy dźwiękami (fonemami) a literami (grafemami).
- Tekst chronologiczny.
- Różnego rodzaju teksty o różnym przeznaczeniu.
- Strategie uzyskania znaczenia na poziomie tekstu.

- Strategie przewidywania treści i sprawdzania znaczenia na poziomie tekstu.
- Dedukcja znaczenia poszczególnych słów z kontekstu.
- Techniki nauki czytania słów.
- Informacje w tabelach, wykresach i schematach.
- Funkcje słowników.
- Różne źródła informacji przeznaczone dla różnych zastosowań.
- Źródła elektroniczne i papierowe.

Pisanie

Założenia nauczania

- Pisanie pojedynczych słów, krótkich/długich fraz, krótkich/długich tekstów związanych z danymi osobowymi lub zainteresowaniami sportowymi.
- Przekazywanie w prosty sposób pomysłów i informacji, wypełniając formularze lub pisząc krótkie listy do rodziny, przyjaciół lub znajomych.
- Krótkie, ale skuteczne przekazywanie informacji, pomysłów i opinii, wykorzystując pewne często stosowane modele tekstów.
- Przekazywanie informacji, emocji, uczuć i opinii o wspólnych zainteresowaniach sportowych, przy dostosowaniu przekazu do słuchacza/y.

Szczegółowe założenia nauczania

- Znajomość i wykorzystanie alfabetu, cyfr i liczb.
- Znajomość i zastosowanie zasad ortografii przy pisaniu często wykorzystywanych słów.
- Znajomość i prawidłowe wykorzystanie podstawowej gramatyki.
- Znajomość i prawidłowe wykorzystanie zasad interpunkcji.
- Znajomość i wykorzystanie konwencji związanych z zapisem dat, godzin, adresów.
- Prawidłowy zapis większości danych osobowych, znanych słów, kluczowych terminów sportowych.
- Budowanie prostych zdań.
- Budowanie zdań prostych i złożonych, korzystanie z interpunkcji, wielkich liter oraz często wykorzystywanych spójników do łączenia dwóch zdań składowych.
- Uzupełnianie prostych i często spotykanych formularzy/tabel.
- Wykorzystywanie słów i fraz do zapisania lub prezentacji informacji związanych ze sportem.
- Planowanie, szkic i organizacja zadań pisemnych w krótkich akapitach i w prawidłowym porządku chronologicznym.
- Pisanie czytelnych tekstów.

Główne treści szkoleniowe:

- Proces pisania.
- Struktura i treść.
- Interpunkcja.
- Sposoby artykulacji.
- Związek pomiędzy dźwiękiem a znakiem.
- Dźwięki przyporządkowane literom i ciągom liter.
- Znak zapytania/wykrzyknienia.
- Określanie i dzielenie fonemów w słowach celem zapisu.
- Koncepcja zdania: podmiot, czasownik, dopełnienie, modyfikatory.
- Fraza nominalna.
- Zgodność podmiotu z orzeczeniem.
- Zaimki.
- Odpowiedź twierdząca.
- Odpowiedź przecząca.
- Przeczenia.
- Polecenia.
- Czasowniki posiłkowe.
- Przymiotniki i przysłówki.
- Porównania.
- Strona bierna.
- Czasowniki kauzatywne.
- Zdania względne.
- Następstwo czasów.
- Planowanie i organizacja myśli.

Wprowadzenie sportu do nauki

Podstawą w wykorzystaniu treści i obiektów sportowych jest odpowiedź na praktyczne potrzeby uczestników. Oznacza to, że moduł dotyczący umiejętności czytania i pisania korzysta z odniesień do sportu, pomagając uczniom rozwijać ich własne zainteresowania sportowe i cieszyć się pozytywnymi doświadczeniami szkoleniowymi. Zaleca się łączenie procesu nauki z codziennymi sytuacjami związanymi z uprawianiem sportu lub wiadomościami w telewizji, relacjami sportowymi, gazetami, czasopismami itp. Szczególnie zaleca się integrację mediów, jak również następujących metod nauczania.

Taśmy wideo/slajdy/gazety/listy/transmisje sportowe/strony internetowe

- Zajmujący sposób nauczania i odnoszenie się do kwestii z obiektów sportowych.
- Utrzymywanie uwagi grupy.
- Profesjonalny wygląd.
- Stymulacja dyskusji.

Odgrywanie scenek

- Pozwala na znalezienie rozwiązań.
- Daje szansę na odegranie treści sportowych i udział w sytuacjach związanych z interesującymi uczniów obiektami sportowymi.

Przykład: Mówienie – Wyraźne mówienie, aby być dobrze słyszczanym i zrozumianym „Wiadomość dla trenera”

Jest piątkowy wieczór. Musisz przełożyć wizytę u trenera, umówioną na najbliższy poniedziałek, ponieważ masz wtedy ważną rozmowę o pracę. Zatem dzwonicz do trenera, ale włącza się automatyczna sekretarka...

Do tego ćwiczenia potrzebny jest mikrofon i magnetofon, a nauczyciel musi mierzyć czas.

Uczniowie mają 30 sekund, aby nagrać swoją prośbę:

Gdy wszyscy już nagrali swoje wiadomości, nauczyciel przewija kasetę i cała klasa słucha nagrań.

Nauczyciel przerywa po każdej wiadomości i pyta klasę, czy była ona wystarczająco wyraźna i zapisuje odpowiedzi (tak lub nie).

Wiadomość z największą liczbą głosów na tak wygrywa.

Zestawy zadań/Ankiety

- Pozwalają uczniom pracować samodzielnie.
- Pomysły poszczególnych uczniów mogą być omawiane na forum grupy.

Dyskusje

- Zbierają pomysły, zainteresowania i doświadczenia grupy.
- Skuteczne po prezentacji, filmie lub doświadczeniu wymagającym analizy.
- Pozwalają wszystkim na udział w aktywnym procesie.

Dyskusje w małych grupach

- Młodzi dorośli często lepiej czują się w mniejszych grupach.
- Pozwalają wszystkim na udział, umożliwiając uczniom przejście z biernego na aktywne wykorzystanie umiejętności.
- Pytania i odpowiedzi można wykorzystać, aby ocenić wcześniejszą wiedzę uczniów i sprawdzić ich postępy.

Sesje sprawozdaniowe

- Pozwalają na omówienie w dużych grupach scenek, badanie przykładów i ćwiczenia w małych grupach.
- Pozwalają uczniom utrwalić umiejętności i wiedzę.
- Podsumowanie wcześniejszych lekcji może pomóc uczniom zapamiętać wcześniejsze tematy.
- Dają uczniom i nauczycielom szansę do zastanowienia się nad procesem nauki, jego treścią i doświadczeniami.

Przykład: Refleksje i przekazywanie informacji, emocji, uczuć Narzędzie do zastanowienia się i zrozumienia procesu nauczania, wykorzystywane do dyskusji i nowych spostrzeżeń.		
Co zrobiłem/am 	Nazwisko Data 	Co mnie rozśmieszyło
Co było wyczerpujące 	Zdanie dnia 	Co było przyjemne

Można je również wykorzystywać do pracy w grupach, kiedy to uczniowie pomagają sobie nawzajem, omawiając swój proces nauki i wymieniając doświadczenia, w oparciu o pytania z materiałów.

MODUŁ 2 – UMIEJĘTNOŚĆ LICZENIA

Celem tego modułu jest nauka podstaw matematyki. Pomoże on uczniom rozwinąć podstawowe umiejętności ważne do radzenia sobie z liczbami oraz sprawdzi ich zdolność zastosowania ich w konkretnym celu w ramach standardowych sytuacji sportowych:

- Interpretowania informacji z różnych źródeł
- Przeprowadzania obliczeń
- Interpretowania wyników i bieżących ustaleń
- Aby przejść na następny etap uczniowie będą musieli być w stanie wypełnić podobne kryteria w przypadku bardziej złożonych liczb. Konieczna będzie również zdolność radzenia sobie z równaniami.

Większość z zadań dotyczyć będzie liczb całkowitych, wykorzystania ułamków dziesiętnych w życiu codziennym i najpowszechniejszych jednostek miary.

Interpretacja informacji

- Odczytywanie i zrozumienie prostych tabel, wykresów, diagramów i wykresów liniowych.
- Odczytywanie i zrozumienie liczb wykorzystywanych w różny sposób: na przykład dużych liczb zapisanych słownie lub liczbowo, ułamków zwykłych, ułamków dziesiętnych, procentów; zapisywanie usłyszanych liczb, takich jak „tysiąc pięćdziesiąt” lub „trzy piąte”; rozpoznawanie ułamków dziesiętnych i zrozumienie, że jedna trzecia to nieco więcej niż 30% lub 0,3; rozumienie liczb ujemnych wykorzystywanych w kontekstach praktycznych, na przykład zrozumienie, że $-2,3^{\circ}$ to mniej niż -2° w przypadku pomiaru temperatury.
- Pomiary w wykorzystywanych codziennie jednostkach (np. minutach, milimetrach, litrach, gramach, stopniach) na podstawie odczytów ze skali na znanym uczniom sprzęcie (np. stoper, centymetr, miarka kuchenna, waga, termometr).
- Liczenie na podstawie obserwacji (liczenie osób lub przedmiotów, np. liczenie osób siedzących na ławce podczas meczu piłki nożnej lub bil pozostałych na stole snookerowym w wybranym momencie meczu).
- Określenie obliczeń potrzebnych do uzyskania wyniku w danym zadaniu (np. „Muszę pomnożyć te liczby” lub „Muszę to podzielić przez 100”).
- Uzyskiwanie informacji sportowych z różnych źródeł. Uczniowie powinni wiedzieć, jak odczytywać i rozumieć materiały graficzne, liczbowe i pisemne, aby samodzielnie móc wybierać i porównywać zestawy danych, sprawdzać lub potwierdzać oczekiwania i stwierdzać, które informacje potrzebne są do danego ćwiczenia (np. zdolność interpretacji informacji z wykresów słupkowych, diagramów kołowych i wykresów z więcej niż jedną linią, wyciągania wniosków z rozrzutu z wykorzystaniem

podstawowych założeń korelacji oraz interpretowania planów technicznych). Powinni również wiedzieć, jak uzyskać informacje z pierwszej ręki, za pomocą pomiarów lub obserwacji, celem odczytania danych ciągłych i nieciągłych.

- Odczytywanie i zrozumienie grafów, tabel, wykresów i diagramów (np. statystyki sezonowe, wyniki klubu).
- Odczytywanie i zrozumienie liczb wykorzystywanych na różne sposoby, w tym liczb ujemnych (np. w przypadku strat w marketingu sportowym, niskich temperatur).
- Oszacowanie wartości i proporcji: uczniowie powinni wiedzieć, jak bezpośrednio porównywać i wykonywać związane z tym obliczenia w pamięci (np. długość boiska jest ok. 3 razy dłuższa od jego szerokości, proporcje kobiet i mężczyzn w sporcie to jak trzy do pięciu).
- Odczytywanie skali na różnych urządzeniach z zaokrągleniem (np. do najbliższych 10 mm lub najbliższego cala).
- Czynienie odpowiednich obserwacji (np. policzenie liczby wrzutów z autu lub rzutów różnych w meczu piłki nożnej).
- Wybór metod odpowiednich do uzyskania potrzebnych wyników, w tym grupowanie danych, gdy jest to potrzebne. Uczniowie powinni wiedzieć, jak uzyskiwać wyniki z odpowiednim przybliżeniem, za pomocą metod i pomiarów odpowiednich w danym przypadku. Muszą sami podejmować decyzję o wyborze metod przy wykonaniu danego zadania (np. „szybciej obliczę średnią i stworzę wykres częstotliwości, jeśli zbiorę dane w tabeli częstotliwości” lub „aby obliczyć koszt wystawy plakatów, muszę najpierw policzyć, ile zmieści się plakatów formatu A3”).
- Uczniowie powinni wiedzieć, jak uzyskiwać informacje z tabel, takich jak lista złotych, srebrnych i brązowych medalistów z ostatniej olimpiady, wykresów, takich jak wykresy obrazowe, kołowe lub słupkowe (np. określenie liczby kobiet i mężczyzn, grup wiekowych zwycięzców, krajów medalistów), wykresów takich jak prosta mapa, rysunek schematyczny lub plan w skali, takiej jak 10 mm do 1 m, a także prostych wykresów liniowych (np. określenie temperatury o danej porze dnia, pora dnia, w której temperatura była najwyższa lub najniższa).

Przeprowadzanie obliczeń

- Obliczanie wartości z określoną dokładnością (np. zaokrąglenie do pełnych jednostek, najbliższej 10, do drugiego miejsca po przecinku).
- Dodawanie, odejmowanie, mnożenie i dzielenie liczb całkowitych i prostych ułamków dziesiętnych (np. do drugiego miejsca po przecinku).
- Zrozumienie i znajdowanie ułamków zwykłych i procentów (np. $\frac{2}{3}$ z 15 zł to 10 zł, 75% z 400 to 300).
- Obliczanie powierzchni prostokąta (np. boiska).
- Obliczanie pojemności brył o prostokątnej podstawie (np. basenu).
- Używanie prostych skal na planach (np. 10mm do 1m).

- Używanie proporcji (np. trzy części do jednej).
- Obliczanie średniej do 10 elementów (np. temperatury, wyników, czasu).
- Obliczanie przedziału do 10 elementów (np. przedział temperatury wynosił 16°C).
- Sprawdzanie obliczeń za pomocą różnych metod (np. odrzucanie niemożliwych odpowiedzi, sprawdzanie odejmowania przez dodawanie) celem upewnienia się, że są poprawne.
- Jasne określenie metod przeprowadzania obliczeń i podanie stopnia przybliżenia wyników.
- Przeprowadzanie obliczeń o dwóch lub kilku etapach z liczbami różnej wielkości.
- Przeliczanie ułamków, ułamków dziesiętnych i procentów.
- Przeliczanie miar pomiędzy różnymi systemami (np. z pint na litry, przeliczanie walut).
- Obliczanie powierzchni i objętości.
- Obliczanie wymiarów na podstawie rysunków w skali (np. w skali 1:20).
- Korzystanie z proporcji i obliczenia z wykorzystaniem proporcji.
- Porównywanie zestawów danych z co najmniej 20 elementami (np. z wykorzystaniem procentów, obliczaniem średniej, mediany, wartości modalnej).
- Określanie zakresu zestawu danych.
- Rozumienie i wykorzystywanie danych wzorów (np. do obliczania objętości, powierzchni np. kół, składerek ubezpieczeniowych, $U=IR$ dla energii elektrycznej).
- Sprawdzanie metodami, które znajdują błędy i zapewniają prawidłowość wyników

Opisywanie wyników

Uczniowie powinni wiedzieć, jak przedstawiać główne wyniki swoich obliczeń bez konieczności opisywania wszystkich działań i być w stanie wyjaśnić, jak ich wyniki odnoszą się do pierwotnego celu zadania.

Główne treści szkoleniowe:

- *Obliczenia:* Do zastosowania liczb konieczna jest zdolność uczniów do przeprowadzania różnego typu obliczeń (wielkości i rozmiarów, skali i proporcji, statystyk, korzystania ze wzorów). „Wielkości i rozmiary” to osobna kategoria. „Skale i proporcje” to kolejna osobna kategoria. Uczniowie powinni wiedzieć, jak dokonywać obliczeń obejmujących dwa lub kilka etapów, tj. z wykorzystaniem co najmniej dwóch działań w trakcie zadań związanych z:
 - **Wielkościami i rozmiarami**, np. podczas rozwiązywania problemów obejmujących przeliczanie ułamków, ułamków dziesiętnych i procentów, różnych walut lub systemów miar; określenie liczby jako ułamka lub procentu innej liczby; obliczanie objętości i powierzchni złożonych kształtów; uczniowie powinni wiedzieć, jak wykonywać działania na: ułamkach dziesiętnych – w kontekście codziennych zadań, takich jak operowanie pieniędzmi i pomiary (np. jak mnożyć i dzielić ułamki dziesiętne przez 10, 100 itp.).

- Wykorzystanie odpowiednich sposobów prezentowania informacji, w tym wykresów i diagramów,
 - Wykorzystanie prawidłowych jednostek (np. dla powierzchni, objętości, wagi, czasu, temperatury),
 - Właściwe podpisywanie własnych prac (np. korzystanie z tytułów lub klucza),
 - Opisywanie, jak wyniki obliczeń odnoszą się do danego zadania,
 - Wybieranie skutecznych sposobów prezentacji wyników,
 - Tworzenie i korzystanie z grafów, wykresów i diagramów (np. wykresów kołowych, tabel częstości, rysunków technicznych) i postępowanie zgodnie z przyjętymi sposobami ich opisywania (np. odpowiednie skale i osie),
 - Podkreślanie głównych punktów rezultatów i opisywanie wykorzystanych metod,
 - Wyjaśnienie, jak rezultaty obliczeń odnoszą się do danego zadania,
 - Skale i proporcje, np. podczas powiększania figur za pomocą skali dodatniej, proporcje obliczeń, np. podział 60 zł w stosunku 3:5,
 - Statystyka, np. obliczanie średniej, mediany i wartości modalnej (na podstawie wykresów, prezentujących na przykład czasy kilku najlepszych pływaków w czterech stylach 1) motylkowym, 2) grzbietowym, 3) żabką i 4) dowolnym) i wykorzystanie ich do porównania czterech zestawów danych; określenie zakresu i wykorzystanie go to opisanie rozpiętości danych,
 - Wzory, np. korzystając z danego wzoru wyrażonego słowami (np. „długość w cm/2,54 = długość w calach”), jak również wzorów wyrażonych symbolami (np. $\text{cm}/2,54 = \text{l}$).
- **Stopień dokładności:** Uczniowie powinni wiedzieć, jak obliczyć dane przybliżenie, np. do pełnego złotego (zł) lub najbliższej setki, oraz jak zaokrągać wyniki (np. 12,458 na kalkulatorze oznacza 12,46 zł).
 - **Ułamki i procenty** – jak znaleźć części, takie jak $\frac{2}{3}$ lub $\frac{3}{4}$ liczb całkowitych lub pomiarów oraz określać procenty, w tym to, jak obliczać wzrost wartości (np. 10% wzrostu w określonym czasie) i spadki wartości (np. 20% spadku w określonym czasie). Uczniowie powinni wiedzieć, jak przeliczać wartości w obrębie jednego systemu miar, np. przeliczenie 70 minut na godzinę i 10 minut, 0,36 metra na 360 mm, zrozumienie tego, że 0,6 godziny to nie 6 minut, tylko $0,6 \times 60 = 36$ minut,
 - **Skale i proporcje** Uczniowie powinni wiedzieć, jak korzystać z prostych skali na wykresach do obliczenia rozmiaru rzeczywistego i jak powiększać i zmniejszać wartości całkowite za pomocą proporcji bezpośrednich (np. powiększanie ilości pożywienia dla trzy razy większej liczby osób lub rozłożenie rzeczy w dwóch stosach, z czego w jednym będzie dwa razy więcej rzeczy niż w drugim),
 - **Statystyka** Uczniowie powinni wiedzieć, jak obliczyć zakres i średnią, rozumiejąc że średnia to „średkowa wartość” z grupy liczb o nierównej wartości.

Sprawdzanie obliczeń

Sprawdzanie dokładności i prawidłowości są zawsze konieczne, jako końcowy etap procesu obliczeń. Nie zawsze konieczne jest przedstawianie dowodów przeprowadzonych w pamięci operacji. w przypadku szeregu tego samego typu obliczeń, należy zapisać co najmniej **kilku pierwszych z każdego typu**, aby można je było potem sprawdzić. w przypadku reszty dobre wyniki powinny potwierdzić, że miało miejsce odpowiednie sprawdzenie.

Uczniowie powinni mieć świadomość tego, jak ważne jest sprawdzanie wyników i znać różne metody sprawdzania. Uczniowie powinni wiedzieć, jak oceniać prawdopodobne wyniki swoich obliczeń (np. Wynik musi wynieść pomiędzy 10 a 15, więc 128 na pewno jest błędnym wynikiem, ale 12,8 by się zgadzało), a także jak sprawdzać za pomocą działań „odwrotnych”. Dokładność może wynosić 10 mm w przypadku pomiarów, ale może to również dotyczyć górnej i dolnej granicy, np. 15 do 20m2. Uczniowie powinni być w stanie korzystać z przybliżeń, aby potwierdzić wyniki.

Cenne źródła dotyczące cyfr i faktów związanych ze sportem

Źródła odpowiednich cyfr i tabel, rankingów, rekordów i statystyk dotyczących najlepszych strzelców, najszybszych kierowców, zwycięskich drużyn i wydarzeń i zawodów sportowych, jak również możliwość ustalenia pojedynczych dyscyplin ze względu na formułę zawodów, sprzęt i historię znaleźć można na wielu różnych stronach internetowych, np:

- <http://www.amstat.org/sections/sis/>
- http://www.olympic.org/uk/sports/index_uk.asp
- <http://www.nba.com/statistics/encyc/Player.jsp>
- <http://mlb.mlb.com/NASApp/mlb/mlb/stats/index.jsp>
- <http://www.fifa.com/worldcup/archive>
- <http://www.formula1.com>
- <http://www.motorsport-total.com/fl>
- http://www.tilastopaja.org/static_html/staticlists/top2007.htm

MODUŁ 3 – UMIEJĘTNOŚCI SPOŁECZNE

Dobre umiejętności społeczne to podstawa do udanego życia. Dzięki umiejętnościom tym wiemy, co powiedzieć, jak dokonywać wyborów i jak zachowywać się w różnego rodzaju sytuacjach. Stopień, w jakim uczniowie opanowali umiejętności społeczne może mieć wpływ na ich wyniki w nauce, zachowanie, relacje społeczne i planowanie kariery.

Celem szkolenia z zakresu umiejętności społecznych jest nauczenie uczniów odpowiedniego zachowania. Moduł koncentruje się na zachęcaniu uczniów do wykorzystywania jednego lub kilku alternatywnych zachowań celem osiągania założeń w życiu codziennym, np. w szkole, pracy i przy okazji planowania kariery zawodowej. Moduł dotyczący umiejętności społecznych można wykorzystać do nauki całej klasy lub mniejszych grup.

Założenia nauczania

Aby pomóc uczniom w nabyciu umiejętności społecznych i przejść do wartościowania oraz działania w oparciu o wartości (co jest podstawą wykorzystywania umiejętności społecznych) ważne jest:

- Prezentowanie dobrych przykładów, promujących „prawidłowe” zachowanie (np. najlepszych sportowców).
- Tworzenie środowiska nauki obejmującego procesy demokratyczne (np. ćwiczenia sportowe na obiektach sportowych).
- Dopuszczanie uczniów do udziału we wszystkich aspektach środowiska nauki.
- Tworzenie okazji dla uczniów do ćwiczenia i zastanawiania się nad współpracą, uprzejmym i empatycznym zachowaniem.
- Tworzenie okazji na obszarach nauczanych przedmiotów do rozwoju wnioskowania moralnego i promocji zrozumienia siebie, innych osób oraz kultur.
- Rozwój zrozumienia przez uczniów wnioskowania moralnego i wykorzystanie go w praktyce.
- Zachęcanie do lepszego zrozumienia i przyjaźni poprzez ćwiczenia w grupach, rozmieszczenie krzeseł i inne działania, które nie segregują niepotrzebnie uczniów ze względu na płeć, wyznanie lub kulturę.
- Rozwój umiejętności uczniów pracy w grupie zarówno w grupach współpracujących, jak i współzawodniczących (np. na obiektach sportowych).

Trening umiejętności społecznych zapewnia uczniom różnego rodzaju rezultaty:

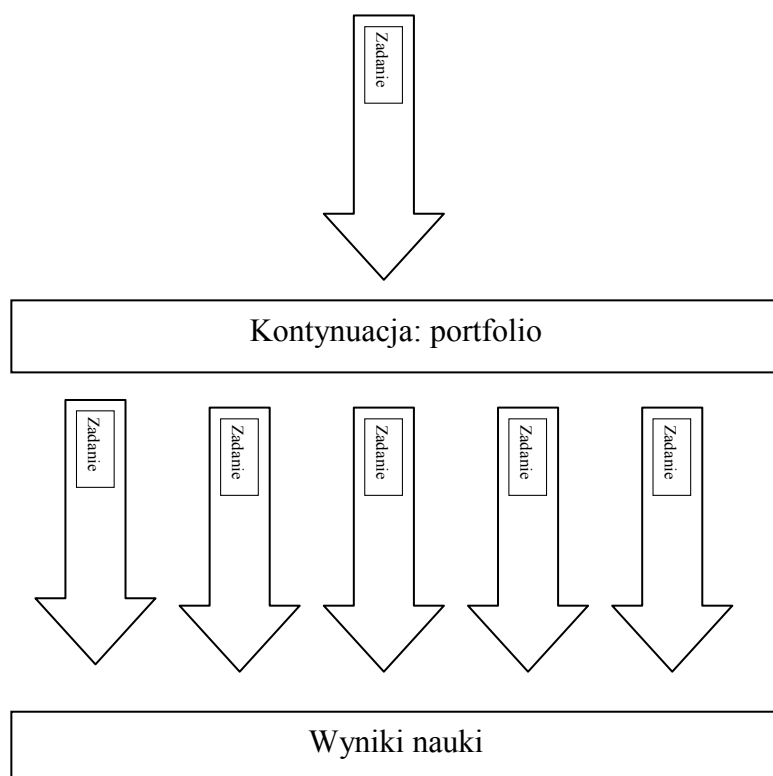
- Wzrost poczucia własnej wartości i odpowiedzialności za siebie.
- Rozwój pozytywnych umiejętności społecznych.

- Rozwój umiejętności krytycznego myślenia i podejmowania decyzji.
- Większa uwaga przywiązywana jest do wskazówek i poleceń.
- Większa zdolność refleksji i myślenia o przyszłości.
- Rozwój akceptacji uczniów przez innych.
- Rozwój i monitorowanie samodzielnego radzenia sobie z nadpobudliwością i poziomem aktywności.

Struktura

Skuteczny program kształcenia umiejętności społecznych obejmuje dwa zasadnicze elementy: proces nauki lub badań, korzystający z podejścia behawioralnego lub kształcenia społecznego oraz szereg kroków ułatwiających naukę nowych zachowań na obiektach sportowych.

W ramach poniższej struktury uczniowie zaczynają od oceny. Ocena daje bardziej niezależne informacje o umiejętnościach uczniów, zarówno o ich mocnych, jak i słabych stronach. Portfolio to celowy zbiór prac ucznia, prezentujący jego postępy i osiągnięcia na obszarze umiejętności społecznych. Zadania ułatwiają uczniom naukę umiejętności społecznych.

Ocena

Pierwszym krokiem w każdym programie nauki umiejętności społecznych powinna być dokładna ocena bieżącej wiedzy uczniów na temat funkcjonowania społecznego. Może być to ocena umiejętności społecznych. Ocena daje znacznie bardziej niezależne informacje o umiejętnościach, mocnych i słabych stronach. Jest to proces zbierania informacji, które można wykorzystać do maksymalizacji skuteczności i efektywności doradztwa i nauczania.

Obserwując relacje pomiędzy zachowaniem uczniów, a ich środowiskiem, możemy określić wskazówki mówiące, które czynniki pomagają podtrzymywać pożądane zachowania. Określając umiejętności społeczne uczniów, nauczyciel podnosi skuteczność i efektywność kursów umiejętności społecznych, dostosowanych do indywidualnych potrzeb. Odpowiada to obszarowi docelowemu, w którym uczniowie wymagają interwencji oraz założeniom nauki.

Niektórzy uczniowie będą również potrzebowali pewnych umiejętności zanim przejdą do nauki innych. Na przykład, udział w werbalnej lub niewerbalnej komunikacji to podstawowa umiejętność zanim można nauczyć się innych umiejętności społecznych. w oparciu o informacje dostarczone przez ocenę, uczniowie i nauczyciel negocjują założenia nauki, które mogą obejmować szkolenie umiejętności społecznych, dostosowane do indywidualnych potrzeb.

Ocena daje uczniom informacje o ich mocnych i słabych stronach dotyczących umiejętności społecznych. Rezultaty są neutralne. Daje to nauczycielowi możliwość rozmowy z uczniami o ich zachowaniu i objaśnienia poszczególnych umiejętności.

Wykorzystanie portfolio

Portfolio to bardzo przydatne narzędzie w przypadku kursów umiejętności społecznych, ponieważ jego założenia są elastyczne i różnią się dla poszczególnych uczniów. Każde portfolio zbudowane jest według indywidualnych potrzeb i celów ucznia (patrz rozdział „Wskazówki – Metodologia Portfolio”).

Portfolio umiejętności społecznych zawiera prace wybrane i zebrane przez ucznia celem demonstracji postępów w procesie nauki. Kluczowym elementem portfolio edukacyjnego są refleksje ucznia dotyczące poszczególnych prac (zadań). Dlatego też prowadzenie portfolio w trakcie kursów umiejętności społecznych jest niezwykle korzystne.

Portfolio:

- Pozwala nauczycielom śledzić potrzeby, braki i mocne strony uczniów.
- Stanowi konkretne narzędzie komunikacji.
- Daje uczniom możliwość wyznaczania sobie celów nauki.
- Promuje przeniesienie odpowiedzialności (większa odpowiedzialność za naukę).

Przykłady zadań związanych ze sportem

Najważniejsze przy wykorzystywaniu obiektów sportowych jest uświadomienie sobie, że „siłę gry” można wykorzystać do nauki. Oznacza to, że część dotycząca korzyści, jakie umiejętności społeczne czerpią ze sportu, pomaga uczniom rozwijać niezależnie umiejętności społeczne, tzn. uczniowie samodzielnie wykonują zadania szkoleniowe, zamiast biernie absorbować informacje ze strony nauczyciela.

Klub lub centrum sportowe z przylegającymi boiskami i stadionem to jeden „kontekst”, w ramach którego może odbyć się wiele sytuacji szkoleniowych. To środowisko, w którym nauka nabiera znaczenia, ponieważ wielu uczniów zainteresowanych jest tym, co dzieje się w klubie lub centrum sportowym.

Etapy badania (w małych grupach)

Uczniowie mogą mieć problemy z wykorzystywaniem umiejętności ze względu na brak wiedzy. Uczeń nie zna umiejętności lub nie potrafi stwierdzić, które umiejętności są potrzebne. Badania mogą pomóc uczniom poznać różne umiejętności społeczne oraz to, jaki mają one wpływ.

1. Temat badania

Ustalenie tematu badania: co najmniej 5 umiejętności społecznych.

2. Cel badania

Określenie celu badania opiera się na co najmniej 3 pytaniach na jedną umiejętność społeczną (np. definicja, istota i wykorzystanie w sporcie).

3. Opracowanie badania i planowanie

Przygotowanie scenariusza badania (co kto robi i kiedy).

4. Opracowanie scenariusza

Przygotowanie pracy: przeprowadzanie wywiadów (pytania) z nauczycielami, trenerami i sportowcami i spotkania z nauczycielami, trenerami i sportowcami itp.

5. Przeprowadzanie badań

Prace terenowe: zbieranie danych (na obiektach sportowych).

6. Przetwarzanie danych

Porządkowanie, sprawdzanie i przetwarzanie (wprowadzanie danych).

7. Kończenie

Podsumowanie, wyciąganie wniosków i przygotowanie zaleceń.

8. Prezentacja danych badań

Przygotowanie prezentacji w programie PowerPoint.

9. Ocena

Sprawdzenie, czy wszyscy rozumieją poszczególne umiejętności społeczne.

Ustalenie zasad lub standardów

Istnieje wiele sposobów, aby pomóc uczniom rozwijać umiejętności społeczne. Jednym z nich jest ustalenie zasad i standardów zachowań dopuszczalnych w obrębie grupy. Większość z zasad należy do jednej z trzech kategorii ogólnych, którymi są:

- Musimy się szanować.
- Musimy szanować innych.
- Musimy szanować przedmioty.

Ustalając zasady, uczniowie mogą pytać sportowców, nauczycieli lub trenerów, jakie zasady ważne są do tego, by drużyna osiągała dobre wyniki. Ustalone zasady odpowiadające powyższym ogólnym zasadom muszą być często powtarzane i wyjaśniane uczniom.

Korzystanie z listy kontrolnej w trakcie gry lub meczu

- Konsekwencje poszczególnych działań dla innych w trakcie meczu.
- Zachowanie poszczególnych osób może mieć wpływ na jakość doświadczeń innych.
- Korzyści płynące ze współpracy, uprzejmego lub empatycznego zachowania w trakcie meczu.
- Umiejętności społeczne potrzebne w środowisku sportowym.
- Ustalenie równowagi pomiędzy prawami jednostek a dobrem grupy.
- Rozpoznanie współzawodnictwa i jego rezultatów.
- Uznanie konieczności obiektywności i dokładności sędziego.
- Uznanie konieczności jakiegś formy władzy w trakcie meczu (sędzia, kapitan).
- Uznanie tego, jak ważna jest komunikacja w trakcie gry.
- Uznanie wartości zasad gry.

Uczniowie organizują zajęcia sportowe

Nauka na obiektach sportowych pozwala uczniom doświadczyć i wziąć udział w różnych wydarzeniach rekreacyjnych i sportowych. Zarządzając i organizując zespoły (sędziowie, zasady gry i kapitanowie), uczniowie otrzymują cenne lekcje przywództwa i budowania zespołu, jednocześnie podsycając ducha współzawodnictwa. Uczniowie uczą się zachęcać siebie nawzajem rozmową i słuchać siebie nawzajem celem rozwiązania problemów.

Jednym z najlepszych elementów ćwiczeń w budowaniu zespołu to dyskusje po zadaniu. Poniżej zamieszczono pytania, jakie można zadać uczniom po udziale w tego typu zadaniu:

- Co się sprawdziło?
- Co się nie sprawdziło?
- Czy grupa odniosła sukces? Jeżeli tak, to dlaczego? Jeżeli nie, to dlaczego?
- Co byś zmienił/a wykonując zadanie ponownie?

Ćwiczeń w budowaniu zespołu można również używać do omówienia umiejętności społecznych w związku z wyzwaniami (takimi jak praca zespołowa, zaufanie, współpraca, szacunek, komunikacja, wytrwałość, postawa sportowa, cierpliwość i umiejętność dzielenia się).

MODUŁ 4 - OBSŁUGA KOMPUTERA

Zadaniem tego modułu jest nauka podstaw obsługi komputera z wykorzystaniem zainteresowań sportowych. Pomoże on uczniom rozwinąć podstawowe umiejętności, ważne dla biegłości w technologiach informacyjnych i sprawdzi ich zdolność do zastosowania tych umiejętności w różnych sytuacjach związanych z:

- Wyszukiwaniem i selekcją informacji
- Wyszukiwaniem i poszerzaniem informacji
- Prezentacją informacji.

Należy również omawiać z uczniami, kiedy należy korzystać z komputera jako źródła informacji. Uczniowie powinni znać i przestrzegać wymogów bezpieczeństwa dotyczących sprzętu, na którym pracują.

Założenia nauczania

- Wyszukiwanie i selekcja informacji.
- Wyszukiwanie, wykorzystywanie i poszerzanie informacji dla dwóch różnych celów.
- Prezentacja informacji dla dwóch różnych celów.
- Wykorzystanie co najmniej jednego przykładu tekstu, jednego przykładu obrazu i jednego przykładu danych liczbowych.
- Badanie i poszerzanie informacji, a także tworzenie nowych informacji.
- Prezentowanie połączonych informacji, zawierających tekst, obrazy i dane liczbowe.

Uczniowie powinni znać i przestrzegać wymogów bezpieczeństwa dotyczących sprzętu, z którym pracują. Obejmuje to znajomość bezpiecznych okresów pracy z monitorami, wykorzystanie sprzętu do określonych celów i prawidłowe procedury zamykania programów komputerowych. Uczniowie powinni wiedzieć, jak minimalizować ryzyko zakażenia wirusami oraz mieć świadomość konsekwencji ograniczeń związanych z prawami autorskimi i postępować z nimi we właściwy sposób. Powinni też wiedzieć, jak postępować z materiałami poufnymi.

Wyszukiwanie i pogłębianie informacji

Szczegółowe założenia nauczania

- Wyszukiwanie informacji różnych typów (np. tekstu, obrazów, liczb) w środowisku komputerowym (np. plikach, płytach CD).
- Określanie, które informacje odpowiednie są do danego celu (np. aby odpowiedzieć na pytania, napisać raport, pomóc w rozwiązaniu problemu, przygotować coś).

- Wprowadzanie i gromadzenie informacji, np. „kopiuj” i „wklej” lub „importuj” (tekst, obrazy, liczby), za pomocą formatów pomagających porządkować informacje (np. tabulatory zamiast spacji przy wyrównywaniu tekstu, tabele lub ramki do rozmieszczania informacji).
- Badanie informacji (np. zadawanie właściwych pytań, aby się czegoś dowiedzieć, szukanie alternatyw, zapytania, badanie rezultatów zmiany informacji w arkuszu kalkulacyjnym w stosunku do przewidywań i sprawdzanie ich).
- Znajdowanie nowych informacji (np. porównując informacje z różnych źródeł celem wysnucia wniosków, korzystanie ze wzorów do obliczania informacji takich jak suma lub średnia).
- Zgłębianie informacji w formie tekstowej, graficznej i liczbowej (np. łączenie informacji, organizacja informacji pod nagłówkami, przebudowa tabel, tworzenie wykresów i grafów z danymi, wybieranie wpisów lub pól i przygotowanie raportów na podstawie bazy danych).

Wyszukiwanie i selekcja informacji

Szczegółowe założenia nauczania

- Określenie odpowiednich źródeł informacji (np. odręcznie napisane dokumenty, materiały do skanowania, pliki na dyskach, płyty CD, bazy danych, Internet).
- Wyszukiwanie informacji z wykorzystaniem wielu kryteriów (np. słowa takie jak „i”, „większe od” oraz narzędzia takiej jak wyszukiwarki internetowe).
- Interpretacja informacji i stwierdzenie, które z nich odpowiadają danemu celowi (np. odpowiedź na zapytanie, napisanie raportu z projektu, pomoc w rozwiązaniu problemu, zaprojektowanie lub utworzenie czegoś).

Główne treści szkoleniowe dotyczące wyszukiwania i selekcji informacji

- *Źródła informacji*
Uczniowie powinni być w stanie z wyprzedzeniem stwierdzić, jakich informacji będą potrzebowali w danym celu, np. aby odpowiedzieć na zapytanie, rozwiązać problem lub znaleźć pomysł na projekt; muszą również wiedzieć, gdzie mogą znaleźć tego typu informacje.
- *Wyszukiwanie*
Uczniowie powinni wiedzieć, jak przeprowadzać wyszukiwanie informacji w zależności od ich typu i lokalizacji. Powinni wiedzieć, jak korzystać z wielu kryteriów wyszukiwania. Na przykład przy zapytaniu w bazie danych uczniowie powinni wiedzieć, jak poprawić wyszukiwanie, korzystając z dwóch lub większej ilości kryteriów (np. wszystkie biathlonistki powyżej 25 roku życia).
- *Interpretacja*
Uczniowie powinni wiedzieć, jak odczytywać i rozumieć różne typy informacji (dane liczbowe, obrazy, takie jak grafy i wykresy, tekst, taki jak listy, raporty), aby mogli zauważyć ewentualne błędy lub stroniczość, a także sprawdzać fakty i oceniać, czy informacje są odpowiednie do ich celów.

Główne treści szkoleniowe dotyczące poszerzania informacji

- *Formaty*

Uczniowie powinni wiedzieć, jak korzystać z formatów pomocnych przy przetwarzaniu wprowadzonych lub importowanych z innych źródeł informacji. Na przykład, powinni wiedzieć, jak zmienić układ tekstu przy pomocy tabulacji, wyjustowania, spacji i stylów domyślnych, włączając obrazy w ramkach i wprowadzając dane do tabel lub kolumn, aby późniejsza edycja informacji była możliwie najprostsza.

- *Badanie*

Uczniowie powinni być zachęceni do sprawdzania wprowadzanych i zgromadzonych informacji oraz do dalszego zgłębiania danego obszaru zainteresowań (np. korzystanie z odnośników z pierwotnych wyników wyszukiwania celem poszerzenia wiedzy na dany temat; próba tworzenia lub sprawdzania alternatywnych sposobów rozwiązania problemu), aby zapewnić sobie wystarczającą ilość informacji i pomysłów do przejścia na następny etap.

- *Poszerzanie lub tworzenie nowych informacji*

Uczniowie powinni wiedzieć, jak korzystać z odpowiednich elementów oprogramowania do edycji informacji i sposobu ich organizacji. Proces przetwarzania danych wygeneruje nowe informacje, takie jak narzędzia, odnośniki do stron i odsyłacze. Uczniowie powinni być w stanie dalej dążyć do wyznaczonych celów, tzn. korzystać ze wzorów do przeprowadzania obliczeń, wyciągać własne wnioski.

Prezentacja informacji

Szczegółowe założenia nauczania

- Korzystanie z odpowiednich układów prezentowania różnych typów informacji, w tym tekstu, obrazów i danych liczbowych (np. wybór ustawień ekranu lub strony dla różnego typu dokumentów, takich jak raporty prasowe lub plakaty); wybór i wykorzystanie odpowiedniego układu do prezentacji informacji łączonych (np. struktury dokumentów, takie jak marginesy, kolumny i nagłówki, obramowanie obrazów i tekstu, struktury danych, takie jak tabele, arkusze kalkulacyjne).
- Prezentacja informacji w spójny sposób (np. czcionka, numerowanie i wypunktowanie, wyrównanie, rozmiar i pozycja obrazów, tabele liczb, układ akapitów, rozmiary i style obrazów i tekstu, wyrównanie, czcionki).
- Tworzenie prezentacji odpowiedniej dla danego celu (np. organizacja prezentacji poprzez przenoszenie, kopiowanie, usuwanie i wstawianie informacji, wyróżnianie informacji, aby zwiększyć ich wpływ, zmiana układu zgodnie z potrzebami odbiorców).
- Sprawdzenie, czy praca jest na temat i wystarczająco przejrzysta (np. sprawdzenie, czy treść jest odpowiednia, korekta, sprawdzenie pisowni, poproszenie o pomoc innych, wybór i wyróżnienie informacji, aby poprawić ich przejrzystość).
- Zachowanie informacji, aby można je było łatwo odnaleźć (np. korzystanie z odpowiednich folderów/katalogów, nazwy plików).

Główne treści szkoleniowe dotyczące prezentacji informacji

- **Układ**

Uczniowie powinni wiedzieć, jak wybrać i korzystać z układów odpowiednich do prezentacji informacji łączonych, w tym podstawowe konwencje dotyczące powszechnie stosowanych dokumentów (np. listów, arkuszy kalkulacyjnych, tabel). Uczniowie powinni wiedzieć, jak korzystać z nagłówków, marginesów, kolumn, tabel i ram do prezentacji tekstu i obrazów, a także jak formatować arkusze kalkulacyjne do prezentacji danych numerycznych.

- **Prezentacja**

Uczniowie powinni wiedzieć, jak ważne jest sprawdzenie, czy ich praca zaprezentowana jest w spójny, a także odpowiedni i przejrzysty sposób. Podczas tworzenia prezentacji powinni korzystać z technik, które poprawią wygląd materiałów, np. wyróżnienie. Powinni wiedzieć, jak zachować swoje prace, aby łatwo je było odnaleźć, np. korzystając z odpowiedniej nazwy pliku (dotyczącej treści, autora lub sekwencji) oraz odpowiednich folderów lub katalogów.

Inne założenia

- Wady i zalety korzystania z komputera.
- Kiedy konieczne jest przestrzeganie praw autorskich lub zasad poufności.
- Jak znajdować błędy i ich przyczyny.
- Jak minimalizować zagrożenia dla zdrowia.
- Jak minimalizować zagrożenia zakażeniem wirusami.
- Jak pracować bezpiecznie.

Ocena pracy uczniów

Zgodnie ze wszystkimi umiejętnościami kluczowymi, uczniowie powinni zaprezentować swoje umiejętności z zakresu obsługi komputera w odpowiednich kontekstach w ramach celowych ćwiczeń. Uczniowie muszą umieć wykorzystać komputer do dwóch różnych celów. Prezentacja kluczowych umiejętności obsługi komputera samych w sobie nie wystarcza do danego celu. Zadanie lub ćwiczenie powinno obejmować to, co uczniowie mają zrobić, cel i spodziewane rezultaty.

Portfolio musi zawierać wystarczającą ilość materiałów dowodzących tego, że uczniowie wypełnili wszystkie elementy. Wykorzystanie komputera musi być wyraźnie osadzone w kontekście i nie może opierać się na niezależnych ćwiczeniach.

Przykład: Demonstracja umiejętności obsługi komputera w kontekstach sportowych
„Ogłoszenie specjalne - biuletyn”

1	Utwórz jednostronicowy biuletyn formatu A-4 dla swojego klubu sportowego za pomocą edytora tekstu lub programu przygotowującego materiały do druku. Biuletyn musi zawierać informacje w formie arkuszy kalkulacyjnych, obrazów, clipartów i tekstu. Wybierz układ poziomy lub pionowy dokumentu i uzasadnij swój wybór. Możesz skorzystać z szablonu biuletynu w danym programie lub utworzyć własny biuletyn. Uzasadnij swój wybór.
2	Za pomocą programu graficznego przygotuj prosty rysunek piłkarza, a następnie wstaw go do swojego biuletynu.
3	Znajdź informacje o historii wybranego klubu. Wpisz lub skopiuj i wklej informacje te do biuletynu pod nagłówkiem „Historia klubu”.
4	Znajdź zdjęcia swoich ulubionych piłkarzy w historii klubu. Zachowaj je i, jeśli będzie to konieczne, zmień ich rozmiar i wstaw zdjęcia do biuletynu wraz z informacjami o danych graczach pod nagłówkiem „Słynni piłkarze”.
5	Zbierz informacje o ilości bramek zdobytych przez piłkarzy wybranego klubu i liczbie rozegranych meczów. Przedstaw zebrane dane w arkuszu kalkulacyjnym w tabeli i podsumuj wyniki.
6	Zachowaj swój biuletyn w folderze „Moje dokumenty”, nazywając go tak, aby łatwo go było później znaleźć.
7	Skorzystaj z opcji sprawdzania pisowni danego programu, aby sprawdzić, czy w biuletynie nie ma błędów.
8	Poproś innych uczniów, aby przeczytali Twój biuletyn i ocenili jego układ i to, jak się prezentuje. Uzasadnij swój wybór rozmiaru czcionki, czcionki i innych elementów układu.
9	W oparciu o opinie innych, dokonaj wszelkich niezbędnych zmian.
10	Zaprezentuj swój biuletyn nauczycielowi / grupie.

Źródła internetowe liczb i tabel, rankingów, rekordów i statystyk najlepszych strzelców, najszybszych kierowców itp. znaleźć można w module 2.

MODUŁ 5 - JĘZYKI OBCE

Znajomość języków obcych jest cenną zaletą w wielu sytuacjach. Możliwość nauki i korzystania z języka obcego przyczynia się do wzrostu osobistego i głębszego zrozumienia społecznego, jako że ma to wpływ na postrzeganie siebie samego oraz świata. Ten moduł skupia się na zachęcaniu i pomaganiu uczniom. Obejmuje umiejętności:

- Mówienia i słuchania
- Czytania
- Pisanie

W związku z określonymi celami projektu „Golden Goal Plus”, poniższy skrót aspektów pedagogicznych dąży do uzyskania koniecznych umiejętności lub „umiejętności podstawowych” zgodnie z charakterystyką motywacyjną dotyczącą „zainteresowań”, „postrzeganego związku osobistego”, „pozytywnych oczekiwań wobec samego siebie” i „zadowolenia”.

Treść szkoleniowa dla uczniów umiejętności podstawowych

Słuchanie i mówienie

- Interpretacja Interpretacja podstawowych elementów życia codziennego, takich jak:
 - Powitania,
 - Pożegnania,
 - Wskazówki,
 - Nazwy i ceny przedmiotów,
 - Liczby.
- Przedstawianie osób.
- Wyrażanie potrzeb.
- Wyrażanie wdzięczności.
- Pożegnania.
- Określanie przedmiotów.
- Pytanie o drogę.
- Zgadanie się.
- Niezgadzanie się.
- Wyrażanie tego, że się czegoś nie zrozumiało.

- Robienie zakupów.
- Ćwiczenie wymowy.
- Zdolność prawidłowego tworzenia zdań prostych.
- Zdolność rozumienia języka mówionego.
- Uczenie się odpowiedzi składających się z jednego słowa i okazywanie zrozumienia usłyszanych informacji.
- Zrozumienie kultury i funkcjonowania społeczeństwa.
- Nauka podstawowego słownictwa: słów potrzebnych w podstawowych sytuacjach oraz najczęstszych sytuacjach społecznych, np. do odpowiadania na pytania dotyczące samego siebie, poznawania ludzi, robienia podstawowych zakupów, oglądania wydarzeń sportowych, udziału w zawodach sportowych.
- Zdolność zrozumienia prostych zdań i pytań.
- Zdolność zrozumienia ogólnego sensu podstawowych wiadomości i rozmów.
- Zdolność zrozumienia języka składającego się z podstawowych słów i struktur gramatycznych w rozmowach bezpośrednich.
- Zdolność inicjacji i reakcji na podstawowe stwierdzenia oraz udział w podstawowych rozmowach bezpośrednich z bardziej biegłymi rozmówcami.
- Zdolność zrozumienia standardowych tekstów, z jakimi można się spotkać w wielu miejscach, pod warunkiem powtórzenia i przeredagowania.
- Zdolność zrozumienia ogólnego sensu i koniecznych szczegółów dłuższych dyskusji lub prezentacji.
- Zdolność udziału w dłuższych rozmowach na wiele różnych tematów.
- Opanowanie podstawowych struktur zdań i czasów.
- Tworzenie następujących typów zdań:
 - Twierdzących,
 - Przeczających,
 - Rozkazujących,
 - Pytających.

Przykład: Uzyskiwanie informacji

A: Przepraszam, gdzie odbędą się najbliższe zawody biathlonowe?

B: w Östersund.

A: Kim jest tamten mężczyzna?

B: To Ole Einar Bjørndalen.

A: Kiedy rozpoczyna się wyścig?

B : Za dziesięć minut.

Przykład: Opisz zawody Pucharu Świata

A: Zawody Biatlonowego Pucharu Świata odbywają się od sezonu zimowego 1977/78, a od sezonu 1982/83 biorą w nim udział również kobiety.

B: Kiedy się odbywają te zawody?

A: Sezon trwa od grudnia do marca.

Przykład: Pytanie o źródła

A: Przepraszam, gdzie mogę znaleźć ogólne informacje o najlepszych biathlonistach?

B: Tabele można znaleźć w Internecie.

A: Dziękuję!

Pisanie

- Wyrażanie podstawowych potrzeb osobistych i pisanie krótkich fragmentów na wybrane tematy.
- Podstawowe słownictwo i struktury w prostych zdaniach i frazach.
- Wykorzystanie prostych konstrukcji gramatycznych w zdaniach prostych.
- Pisanie prostych wiadomości, krótkich notatek prasowych i krótkich raportów, korzystając z podstawowego słownictwa i prostych struktur językowych.
- Wyrażanie pomysłów w czasie teraźniejszym, przyszłym i przeszłym.

Czytanie

- Wykonywanie podstawowych czynności, takich jak czytanie menu, znaków, rozkładów jazdy.
- Zrozumienie zarówno fikcji, jak i materiałów autentycznych.

- Korzystanie ze wskazówek kontekstowych i wizualnych do odkrycia znaczenia tekstów, zawierających nieznane słowa, wyrażenia i struktury.
- Zrozumienie tekstów napisanych prostymi zdaniami, w których uczniowie muszą często odgadywać znaczenie bardziej złożonych materiałów.
- Początki zgadywania znaczenia z kontekstu.
- Początki określania głównego sensu i szczegółów tekstu.
- Niezależne zrozumienie treści wielu tekstów.
- Czytanie różnych książek dla przyjemności.
- Oddzielenie wątku głównego od wątków pobocznych.
- Analiza czytanych tekstów napisanych na poziomie odpowiednim dla ogólnego odbiorcy.
- Korzystanie z kontekstu tekstu i posiadanej wiedzy, aby zwiększyć zrozumienie poprzez ustalenie ogólnego tonu i przeznaczenia tekstu.

Przykład

Zwiększanie motywacji poprzez działanie: Joga na kursie języka obcego

- integracja treści na obszarze nabywania języka
- ruch fizyczny służący utworzenia środowiska „włączenia”
- poprawa poziomu motywacji

Na początku uczniowie znajdowali różnego rodzaju informacje o jodze, takie jak: różne typy, historia, korzyści fizyczne i psychologiczne. Pomogło im to utworzyć krótkie prezentacje na temat jogi, ich zainteresowań i dobrego samopoczucia.

Przed rozpoczęciem prezentacji trener nauczył uczniów „nowego” słownictwa w języku angielskim i w języku ojczystym na tablicy, co stworzyło podstawy słowniczka kursu. Słownictwo obejmowało terminy takie jak: plecy, brzuch, ramię, w górze, wdech, wydech, skłon w przód, wygięcie pleców, część ciała, umiejscowienie, punkty centralne itp. Niektórzy uczniowie próbowali nawet wymówić poszczególne terminy w języku hindi.

W trakcie zajęć uczniowie mieli możliwość przećwiczenia poszczególnych słów w parach, a także wykonania elementów ćwiczeń psychologicznych.

Ocena obejmowała wykonywanie poszczególnych instrukcji (ćwiczenie ustne), a nie ćwiczenia związane z jogą.

Ogólnie rzecz biorąc, kurs odpowiedział na potrzeby uczniów, ich mocne strony i możliwości, skupiając się na pozytywnych rezultatach, budowaniu pewności siebie i sukcesie. Uczniowie dobrze identyfikowali się z kulturą docelową i chcą dalej uczyć się angielskiego. Dostrzegają także przydatność tego języka i jego potencjalne możliwości związane z ich przyszłą pracą.

Mapowanie umiejętności językowych a zainteresowania sportowe

Jak opisano w module I, moduł dotyczący języków obcych odnosi wiele korzyści dzięki sportowi. Zgodnie z powyższym, wykorzystanie programów opartych na treści to sposób na dodatkowy kontakt z językiem docelowym w sytuacjach związanych z obcym językiem, co jest sposobem na rekompensatę ograniczonego kontaktu z językiem docelowym w tradycyjnych metodach nauki języków. Zaleca się integrację mediów, jak również opisane metody nauczania.

Ponadto, nauczyciele/trenerzy mogą zasugerować przed rozpoczęciem kursu mapowania uczniów, aby uzyskać rzeczywisty profil uczniów i ich kompetencji. Nauczyciele nie tylko muszą wiedzieć, kogo uczą i jakie są oczekiwania i cele uczniów w związku z kursem, ale również uczniowie, którzy odgrywają aktywną rolę w procesie nauczania muszą zdać sobie sprawę z rezultatów interakcji, które inicjują.

Mapowanie można przeprowadzić w następujący sposób (oczywiście w języku ojczystym uczestników kursu):

- Uczestnicy w grupach tworzą listę tego, czego muszą się nauczyć w ramach czterech umiejętności: słuchania, mówienia, czytania, pisania (np. płynne mówienie i rozumienie, pisanie instrukcji, czytanie gazety). Następnie nauczyciel tworzy listę ze wspólnych punktów wybranych przez uczestników w ramach każdej z czterech umiejętności.
- Samoocena. Uczniowie mają czas na samodzielne wypełnienie arkuszy samooceny: Nakreśl własną biografię językową. Jakie znasz języki? Jak się ich nauczyłeś/aś? Jak z nich korzystasz?
- Uczniowie omawiają swoje odpowiedzi indywidualnie z nauczycielem.
- W ten sposób uczestnicy mogą zdać sobie sprawę z tego, jakie są ich zainteresowania i cele i wzięć odpowiedzialność za proces nauki. Samoocenę można również zakończyć na krótkiej biografii językowej uczniów.

DG Edukacja i Kultura

Program „Uczenie się przez całe życie”
Leonardo da Vinci

Projekt został zrealizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej w ramach programu „Uczenie się przez całe życie”. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko autora i Komisja Europejska ani Narodowa Agencja nie ponoszą odpowiedzialności za umieszczoną w niej zawartość merytoryczną oraz za sposób wykorzystania zawartych w niej informacji.

